

Motion till riksdagen 2020/21:4032

av **Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M)**

med anledning av prop. 2020/21:100 2021 års ekonomiska vårproposition

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut.....	4
1 Inledning.....	4
2 Det ekonomiska läget	5
2.1 Offentliga finanser	12
2.2 Uppföljning av Stefan Löfvens jobblöfte om EU:s lägsta arbetslöshet 2020.....	13
2.2.1 Facit: Plats 23 av EU:s 27 länder	13
2.2.2 Jobbpolitiken fungerar inte	15
2.2.3 Ett ökat arbetskraftsdeltagande förklarar inte varför Sverige rasat i arbetslöshetsrankningen	16
3 Moderaternas åtgärder under krisen	17
3.1 Moderaternas krisinitiativ som antagits av riksdag/regering.....	18
4 En politik för jobb och tillväxt	23
4.1 Sverige har massarbetslöshet.....	24
4.2 Halverad långtidsarbetslöshet på tre år.....	25
4.2.1 Effekter av Moderaternas jobbpaket på offentliga finanser och volymer.....	26
4.2.2 Jobbpremie för långtidsarbetslösa.....	26
4.2.3 Förstärkta nystartsjobb och stopp för extratjänster	27
4.2.4 Särskild satsning på nystartsjobb för unga och för personer över 55 år	27
4.2.5 Fler praktikplatser och bättre styrning av Arbetsförmedlingen	28
4.2.6 Förstärkta omställnings- och utbildningsmöjligheter för långtidsarbetslösa	29
4.2.7 Praktisk kompetensutveckling – för äldre med arbetslivserfarenhet	29
4.2.8 Motverka långtidsarbetslöshet bland unga – med praktik och utbildning	30
4.2.9 Ett effektivare Samhall.....	30

4.3 Fler invandrare ska försörja sig själva	30
4.3.1 Bidragstak	31
4.3.2 Förstärkta jobbincitament de första fem åren i Sverige	31
4.3.3 Utbildningsplikt	31
4.3.4 Krav på godkänd sfi för bidrag	31
4.3.5 Moderaternas integrationskommission	32
4.4 Reformen för fler jobb och högre tillväxt	33
4.4.1 Skattereform.....	34
4.4.2 Minskat regelkrångel för företag.....	34
5 Sverige ska vara tryggt	35
5.1 Hela rättsväsendet behöver stärkas	36
5.2 Stärk Tullverket för att bekämpa brottslighet	37
5.3 En ny riktad lönesatsning för poliser	37
5.4 Nya tekniska möjligheter för polisen att utreda grov brottslighet	38
5.5 Stoppa mäns våld mot kvinnor	39
5.6 Hårdare straff vid sexualbrott	39
5.7 Strängare syn på ungas brottslighet	40
6 Återställ ordning och reda	40
6.1 Invandringen ska vara bra för Sverige.....	40
6.1.1 Inför volymmål	40
6.1.2 Anpassning till det svenska samhället	41
6.1.3 Minskat mottagande av kvotflyktingar	41
6.1.4 Familjeåterförening och anhöriginvandring.....	41
6.1.5 Ett nej ska vara ett nej	41
6.1.6 Fler förvarsplatser	42
6.1.7 Förbättra arbetskraftsinvandringen	42
6.2 Stoppa bidragsfusket.....	43
6.2.1 Genomför en nationell folkräkning.....	44
6.2.2 Reformen mot bidragsfusk	44
6.2.3 Reformera folkbildningen för att stävja fusk	45
7 Valuta för skattepengarna.....	45
7.1 Sänkt skatt på pension	45
7.2 Sjukvård att lita på.....	45
7.2.1 Korta köerna till sjukvården.....	46
7.2.2 Cancervård utan köer – med en ny uppdaterad nationell cancerstrategi.....	46
7.2.3 Stärk den medicinska kompetensen i äldreomsorgen	47
7.3 En skola som fungerar för alla.....	47
7.3.1 Mer undervisningstid och obligatorisk läxhjälp.....	47

7.3.2 Stäng dåliga skolor.....	48
7.3.3 Obligatorisk språkförskola.....	48
7.3.4 Ändrad lag för ordning och trygghet i skolan.....	48
7.3.5 Komvux.....	48
7.3.6 Handlingsplan för barn och unga under pandemin.....	48
7.4 Stärkt försvar och bättre krisberedskap.....	49
7.4.1 Höj försvarsanslagen och inför Natooption.....	50
7.4.2 Stärkt krisberedskap och förbättrad cybersäkerhet.....	50
7.5 Ett minskat och mera effektivt bistånd.....	50
7.5.1 Mer långsiktighet, kontroll och fokusering.....	51
7.5.2 Öka det humanitära biståndets andel av det totala biståndet.....	51
8 Sverige ska fungera.....	51
8.1 Sverige ska klara klimatomställningen.....	52
8.1.1 Säkra elförsörjningen.....	52
8.1.2 Värna och bygg ut kärnkraften.....	52
8.1.3 Bygg ut elnäten.....	52
8.1.4 Lagra koldioxid.....	53
8.1.5 Gröna bränslen och ett aktivt skogsbruk.....	53
8.1.6 Elektrifiering av fordonsflottan.....	53
8.1.7 Internationellt klimatarbete och ren natur.....	53
8.2 En bättre fungerande bostadsmarknad.....	54
8.2.1 Underlätta bostadsbyggande.....	54
8.2.2 Gör det enklare att köpa och hyra bostad.....	54
8.3 Bra infrastruktur i hela Sverige.....	55

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen godkänner de förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som anförs i motionen.

1 Inledning

Jobben var Stefan Löfvens främsta löfte – men blev hans största misslyckande. Sverige är det land i hela EU där arbetslösheten ökat mest sedan regeringen tillträdde 2014. Aldrig har så många varit långtidsarbetslösa som nu. Sverige förtjänar bättre. Därför föreslår Moderaterna nu ett kraftfullt jobbpaket på 10 miljarder kronor som kan halvera antalet långtidsarbetslösa på tre år. Samtidigt fortsätter otryggheten att breda ut sig – i vårmotionen stärker vi därför polisens möjligheter att bekämpa gängen och utökar lönesatsningen till poliser.

Den ekonomiska krisen till följd av pandemin har slagit hårt och brett det senaste året. Och den har förvärrats av januaripartiernas ointresse av att rädda jobb. Moderaterna har tagit ledartröjan när det gäller att rädda jobb i krisen. Moderaterna tog initiativ till omställningsstödet, företagsakuten och sänkta arbetsgivaravgifter. När regeringen tog sommarledigt arbetade Moderaterna fram stöd till de enskilda näringsidkarna. Medan finansministern åkte på skidsemester var Moderaterna kvar i riksdagen och arbetade fram krisstöd. Och medan centerledaren stått och skramlat med kastruller på Instagram har Moderaterna arbetat fram förslag för att rädda jobben i restaurangnäringen – de ser nu ut att kunna samla majoritet i riksdagen, vilket är viktigt och bra.

För all arbetslöshet är problematisk. Men allvarligast är att nästan 200 000 personer varit arbetslösa i mer än ett år. Det innebär att långtidsarbetslösheten är den högsta någonsin. Det är inte mer av samma politik som försatt Sverige i den situationen som kommer att lösa problemet. Att regeringen tycks tro att det är Ylva Johanssons gamla utdömda extratjänster som ska ta oss ur krisen imponerar inte. Moderaterna föreslår nu ett kraftfullt jobbpaket som kan vända utvecklingen och halvera långtidsarbetslösheten på tre år.

Vi vill införa en tillfällig jobbprenie för alla långtidsarbetslösa för att stärka drivkraften att gå från långvarigt bidragsberoende till arbete. Den som lämnar långtidsarbetslöshet för jobb får behålla 10 procent mer av arbetsinkomsten upp till 2 500 kronor per månad i maximalt 18 månader. Detta har testats med stor framgång i Danmark, senast under åren 2017–2019, då över 55 000 långtidsarbetslösa fick en jobbprenie när de gick från bidrag till arbete.

Vi föreslår 30 000 fler nystartsjobb och sätter stopp för extratjänsterna. Nystartsjobben är det mest effektiva stödet för långtidsarbetslösa, ändå har de halverats under Stefan Löfven. Moderaterna vill mer än fördubbla antalet nystartsjobb så att de blir fler än efter finanskrisen. Samtidigt sätter vi stopp för regeringens extratjänster – bara 4 procent av de som haft en extratjänst får ett reguljärt jobb.

Moderaterna satsar samtidigt på 20 000 fler praktikplatser. Arbetslöshet får inte leda till passivitet. Praktikplatserna bör särskilt riktas mot unga och äldre, eftersom de drabbats hårdast av den ökade arbetslösheten.

Tillsammans med en skärpt integrationspolitik – med bidragstak, kvalificering till välfärden och krav på att lära sig svenska bedömer vi att förslagen kan halvera långtidsarbetslösheten på tre år.

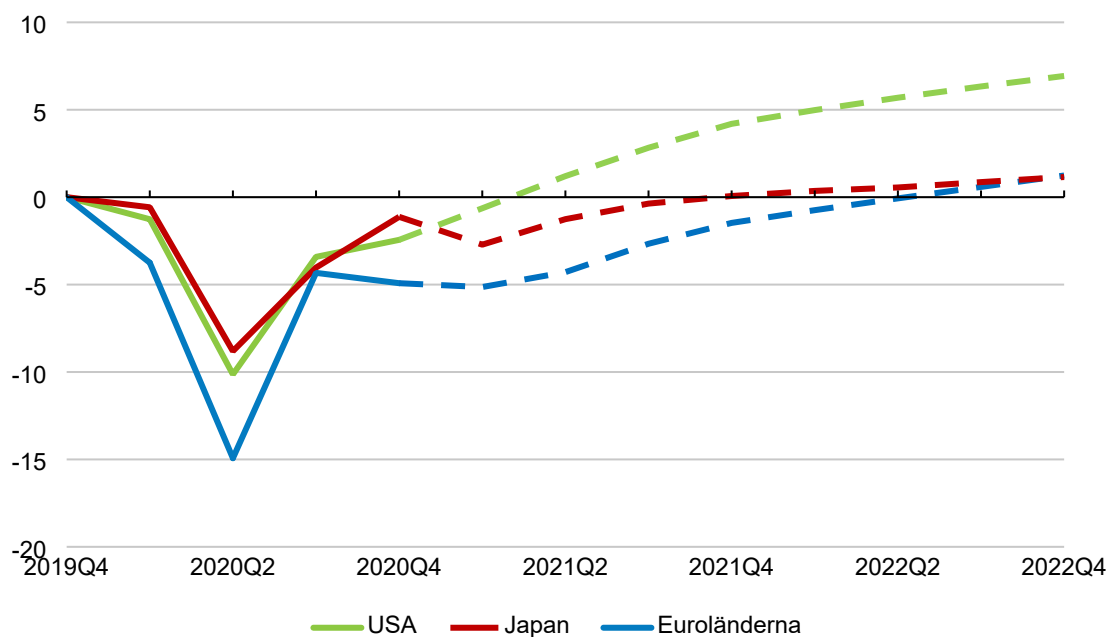
Vid sidan av arbetslösheten ökar otryggheten, och kriminaliteten har blivit grövre. Barn utsätts för rån, och mäns våld mot kvinnor ökar, samtidigt som det är brist på poliser i hela Sverige. Nästan varannan ung kvinna känner sig otrygg på kvällen i det egna kvarteret. Ändå satsar regeringen noll nya kronor på polisen i sin vårändringsbudget. Moderaterna gör tvärtom. Vi fortsätter den riktade lönesatsning till landets poliser som Moderaterna och Kristdemokraterna fick på plats i budgeten 2019. Vi utökar dessutom satsningen med ytterligare 350 miljoner kronor på tre års sikt, så att fler vill stanna kvar i och söka sig till yrket. Vi skjuter även till pengar så att Sverige inte ska behöva förlita sig på Frankrike för att avlyssna gängkriminella utan att svensk polis kan få lika vassa verktyg själva.

Nästa år ska väljarna rösta. Fyra år till med Löfven står mot en nystart för Sverige med en borgerlig regering. Ska bidragslinjen eller arbetslinjen gälla? Ska den som invandrat år efter år stapla bidrag och fastna i utanförskap – eller ska vi ställa krav på att lära sig svenska och införa ett bidragstak? Ska gängkriminella få rabatter eller spärras in med dubbla straff? Skiljelinjerna i svensk politik kunde inte vara tydligare. Sju förlorade år för jobb och trygghet är illa nog. Sverige behöver en ny regering – ledd av Moderaterna – som ser problemen och har förmågan att lösa dem.

2 Det ekonomiska läget

Efter mer än ett år med coronaviruset börjar vi förhoppningsvis se slutet på krisen i takt med att en allt större andel av befolkningen blir vaccinerad. Samtidigt är många länder, inklusive Sverige, inne på sin tredje våg och situationen i vården är ansträngd. Eftersom de utvecklade länderna förväntas nå en hög vaccinationsgrad tidigare än fattiga länder blir också skillnaden i ekonomisk utveckling större mellan dessa grupper av länder. För de avancerade ekonomierna spår OECD i sin senaste prognos att nedgången kommer att vara uttraderad redan det tredje kvartalet 2021. Organisationen tror också att dessa ekonomier kommer tillbaka på den tillväxtbana som förväntades före coronaviruset mot slutet av 2022 (lite snabbare för USA och lite långsammare för eurozonen). Skulle det inträffa kommer coronakrisen att vara både en ovanligt djup och ovanligt kortvarig kris. Då ska man ändå komma ihåg att nedgången i inledningen av krisen förutsågs bli ännu djupare och få ännu mer långtgående konsekvenser. I vårpropositionen för 2020 trodde regeringen att BNP-fallet 2020 skulle bli 4 procent och att BNP-gapet inte skulle slutas förrän 2024. I stället väntas BNP-fallet 2020 ha varit 2,8 procent och BNP-gapet slutet 2023.

Diagram 1 BNP i förhållande till 2019 års nivå

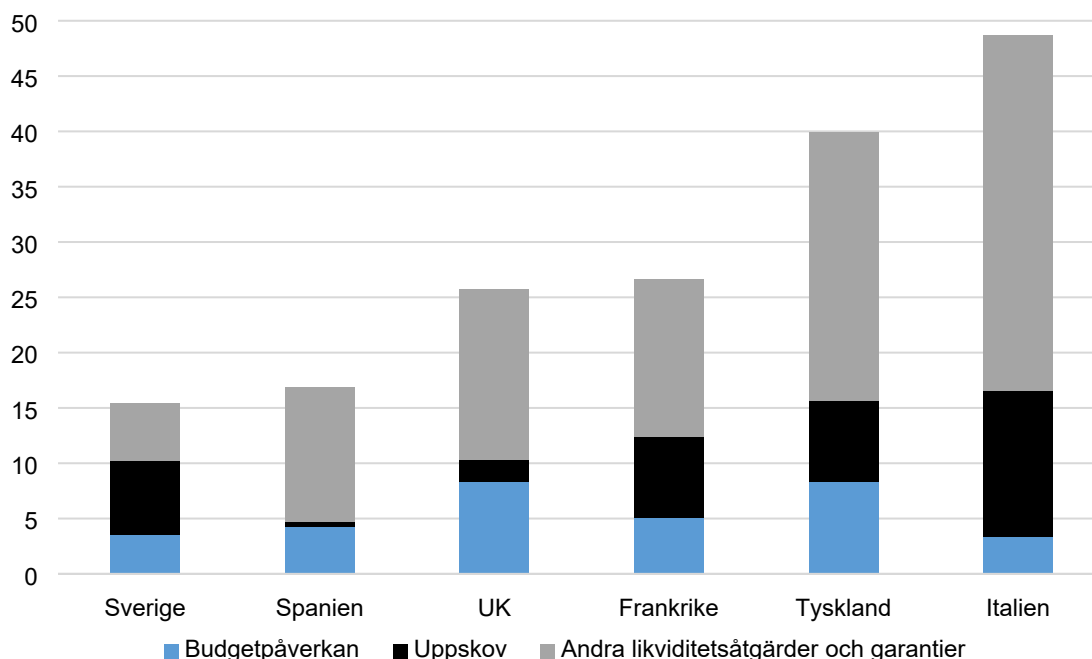
Källa: OECD.

För utvecklingsländerna ser krisen ut att bli mer långvarig eftersom dessa länder har mindre möjligheter att köpa vaccin och en mindre utvecklad infrastruktur för att genomföra massvaccinationer. Dessutom har de flesta länder mindre utrymme att stötta sina ekonomier. Viktiga utvecklingsländer som Brasilien och Indien tillhör också de länder som just nu är värst drabbade. Undantaget är framför allt Kina, som klarat pandemin bättre än kanske något annat land, med låg smittspridning och snabb återhämtning.

Att krisen inte blev lika illa som befarat har flera orsaker. Det viktigaste är givetvis att vaccin mot covid-19 kunnat utvecklas och massproduceras snabbare än någon trodde för ett år sedan. Det är framför allt en framgång för vetenskapen, men även statliga insatser för att säkerställa en så snabb framtagning av vaccinen som möjligt har spelat en betydande roll.

En annan central del är de mycket omfattande finanspolitiska och penningpolitiska stimulanser som har vidtagits av regeringar och centralbanker. USA vidtog i december tillfälliga stimulanser riktade framför allt till hushållen på 4 procent av BNP. Det innebär att hushållens disponibelinkomst ökade med 11 procent i januari och konsumtionen med 2 procent (resten sparades). Så gott som samtliga utvecklade länder har infört historiskt stora stöd och stimulanser (se nedan för storleken på de finanspolitiska stöden i ett urval av länder).

Diagram 2 Finanspolitiska stödåtgärder 2020, procent av BNP

Källa: Brugel och Konjunkturinstitutet.

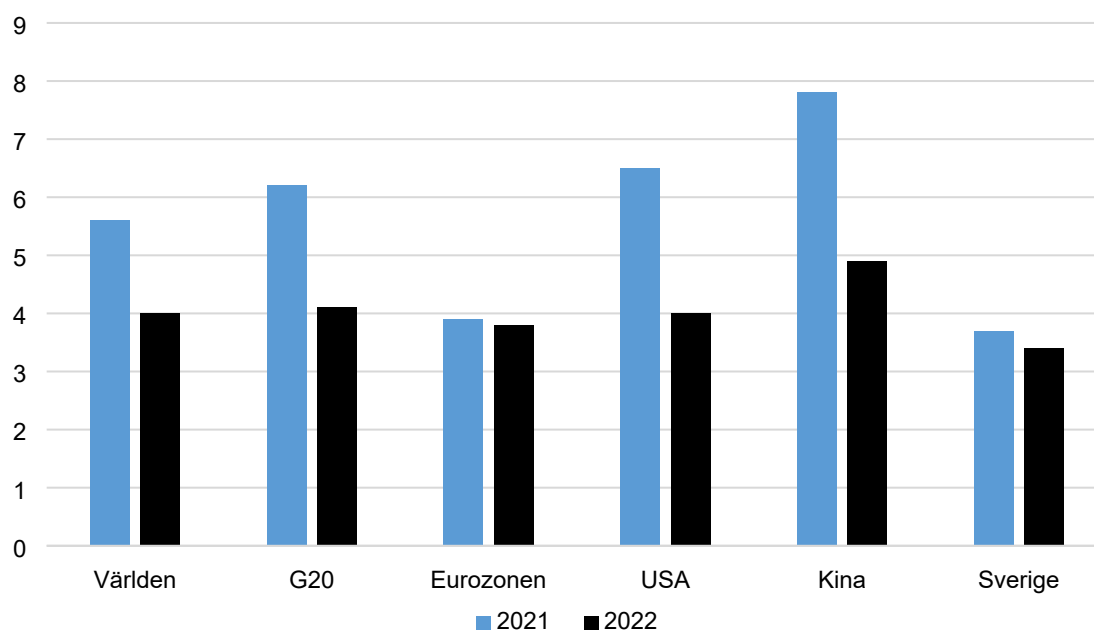
Världens centralbanker har både hållit räntorna låga och genomfört omfattande stödköp. Inte minst viktiga var insatserna i krisens inledningsskede för att återställa finansiell stabilitet, men stöden har fortsatt därefter. Ramen för ECB:s särskilda pandemiprogram är nu på 1 850 miljarder euro och ska hålla på tills åtminstone mars 2022. Omfattningen på centralbankernas balansräkningar har som en följd av åtgärderna ökat med i många fall 25–50 procent: ECB:s balansomslutning motsvarar t.ex. nu 60 procent av eurozonens årliga BNP, upp från 40 procent före krisen.

Ytterligare en viktig faktor är att det marknadsekonomiska systemet efter inledande störningar snabbt klarat att anpassa sig till de ändrade förutsättningarna. Produktionen har kunnat upprätthållas, leveranskedjorna har fungerat och företag och arbetstagare har anpassat arbetsformer och utbud efter de nya förutsättningar som nedstängningar och ändrade rörelsemönster har inneburit. Det har inneburit att den andra vågen av smittspridning inte alls fick samma effekt på exempelvis industriproduktionen och att varuhandeln redan nu är tillbaka på nivån före krisen. En stor del av tjänstebranscherna har påverkats i större utsträckning av pandemin, och eftersom dessa anställer en relativt stor del av arbetskraften har arbetsmarknaderna i Europa och USA återhämtat sig långsamt. Det finns i dag 10 miljoner fler arbetslösa i OECD-länderna än före krisen.

Slutligen är också coronakrisen en annorlunda kris i den meningen att den inte beror på obalanser eller svagheter i den underliggande ekonomin. Detta till skillnad från nästan alla andra ekonomiska kriser. Finanskrisen berodde till stor del på svagheter i det finansiella systemet med för hög skuldsättning och felinvesteringar som följd. Den svenska 1990-talskrisen berodde på en ohållbar ekonomisk modell med hög skuldsättning, hög inflation och svag konkurrenskraft. Och så vidare. Det gör att kriserna blir mer långvariga, eftersom det är kostsamt och tar lång tid att åtgärda obalanser och brister. När det gäller coronakrisen finns inga sådana orsaker och det är inte orimligt att anta att ekonomin kan återgå till situationen innan krisen om bara viruset försvinner. Det är dock inte självklart, vilket diskuteras i avsnittet om risker nedan.

De flesta bedömare tror nu på en gradvis öppning av ekonomin som kommer att synas i både tillväxt- och arbetslöshetsstatistiken under andra halvan av 2021 och under 2022. Troligen kommer konsumtionen att ta ordentlig fart och hushållens rekordhög sparande minska. Det kommer att leda till en ökad efterfrågan på framför allt tjänster. Denna utveckling kommer att understödjas av kvardröjande penningpolitiska stimulanser och, åtminstone i USA, av ytterligare finanspolitiska åtgärder. Den kommande American Rescue Plan förväntas omfatta ytterligare 3–4 procent av BNP per år och bidra till att tillväxten i USA 2021 blir den högsta sedan 1984. Däremot väntas EU:s stimulansprogram få en mer begränsad effekt och omfatta runt 1 procent av BNP 2021. Det gör att tillväxten väntas hamna på strax under 4 procent 2021 och 2022.

Diagram 3 Tillväxtprognoser

Källa: OECD och Konjunkturinstitutet.

Riskerna för en sämre utveckling dominerar

Även om det finns goda skäl att tro på en snabb återhämtning finns det också en del faktorer som talar för en långsammare återhämtning. En sådan faktor är givetvis vaccinationstakten där olika länder hittills har lyckats olika bra. Storbritannien, USA och, framför allt, Israel ligger långt framme, medan vaccinationstakten inom EU går långsammare. I fattiga länder har vaccinationen bara inletts, i Afrika har exempelvis endast 1 procent av den vuxna befolkningen vaccinerats. En störning av vaccinproduktionen skulle direkt försena återhämtningen och det finns indikationer på att USA:s exportbegränsningar hindrar produktionen inte minst i Indien.

Rapporterna från de länder som har kommit längst inger hopp om att vaccinet ganska snabbt kan få ned dödsfall och smittspridning, men det kan inte uteslutas att det kommer att komma virusvarianter som gör att vi får leva med coronaviruset i någon form även längre fram, med tillfälliga nedstängningar eller resebegränsningar som följd. Det skulle förstås få negativa ekonomiska konsekvenser även efter 2022.

En annan risk handlar om utfasningen av de rekordstora stimulanserna. Kommer den att kunna göras i en takt som inte skadar återhämtningen? Å andra sidan riskerar alltför

stora kvarvarande stimulanser att leda till ökad inflation och stigande långräntor, som det fanns indikationer på i februari.

En mer långsiktig risk är den mycket höga skuldsättningen hos både företag och stater. Historiskt låga räntor gör att kostnaderna för dessa lån i dagsläget är lägre än kring finanskrisen, men det krävs inte särskilt stora ränteökningar för att kostnaderna ska kunna bli svårhanterliga. Ingen vet var gränsen går för hur stora lån rika länder kan ha utan att det leder till problem, men när den nivån väl är nådd kommer det att bli svårt att reversera utvecklingen.

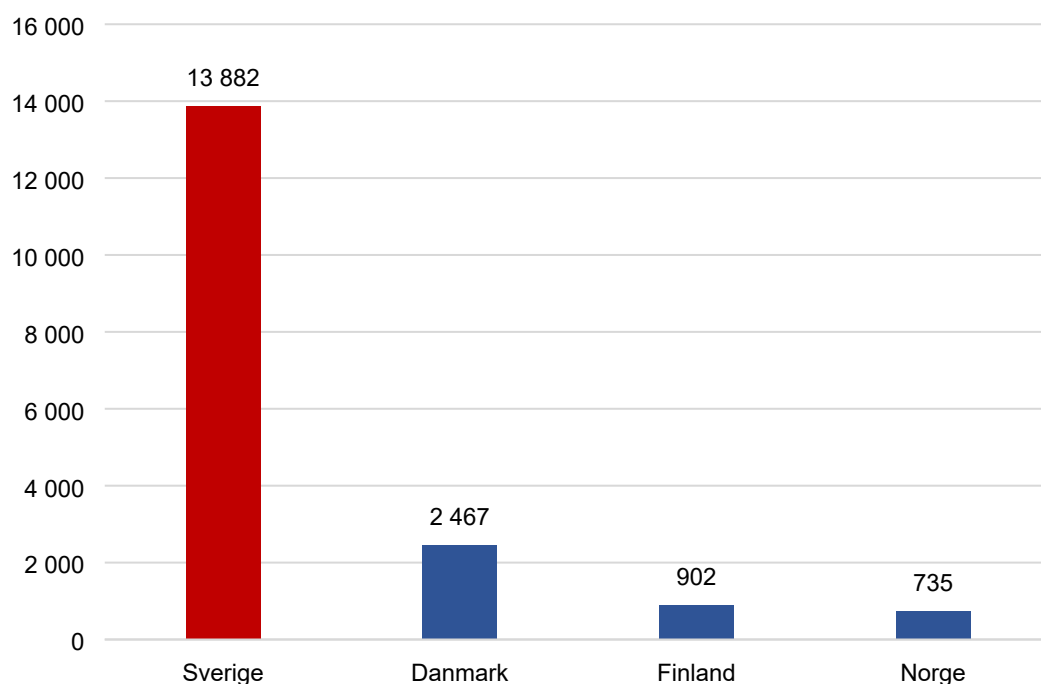
Som nämnts ovan är grundantagandet att ekonomin kommer att återgå till ungefär det läge som rådde före krisen. Coronakrisen har dock medfört förändrade mönster kring t.ex. arbete och resande som kan innebära förändrade beteenden också framgent. Till exempel finns det indikationer på att affärsresandet kan minska när digitala möten blir mer accepterade. Det skulle i sin tur göra turistresandet dyrare och leda till ett generellt minskat resande. Detta skulle då få stora konsekvenser för rese- och turismbranscherna och kunna påverka både tillväxt och arbetslöshet också längre fram. Marknaden för kommersiella fastigheter kan också drabbas om efterfrågan på kontorsyta och butiksyta sjunker till följd av att fler jobbar och konsumerar hemma. Eftersom aktörerna på denna marknad är högt belånade skulle en nedgång här kunna få återverkningar på det finansiella systemet och hämma tillväxten generellt.

Sammantaget är det troligt med en relativt snabb återhämtning när väl vaccineringen börjar få effekt, men det finns många hinder som kan försvåra och försena en återgång till situationen före coronaviruset.

Utsikterna för svensk ekonomi

Sverige tillhör inte de länder som har drabbats allra värst av coronaviruset, men jämfört med exempelvis våra nordiska grannländer har Sverige drabbats hårt. Det gäller i form av smittspridning och dödsfall då åtminstone tre gånger så många har avlidit i Sverige än i övriga nordiska länder sammantaget, se diagram 4.

Diagram 4 Antal avlidna i covid-19 per den 21 april 2021

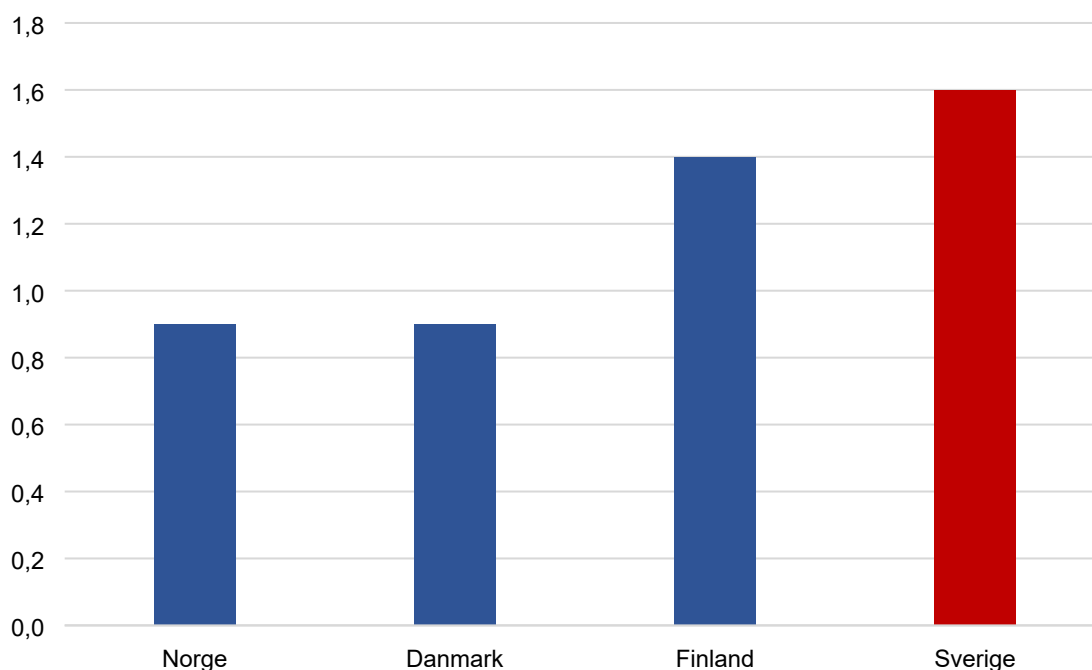

Källa: Statista.

Men det gäller också ekonomisk utveckling, då Sveriges mindre omfattande restriktioner inte inneburit att produktionen i landet klarat sig bättre. Arbetslösheten har också ökat mer i Sverige än i de övriga nordiska länderna, se diagram 5, trots att vi redan före krisen låg på en högre nivå. Sveriges arbetslöshet är nu 25 procent högre än snittet för de övriga nordiska länderna, det största avståndet på flera decennier och betydligt högre än före krisen.

Liksom i övriga utvecklade länder tror de flesta bedömare på en snabb återhämtning för svensk ekonomi under det andra kvartalet 2021, efter en tillfällig tillbakagång under det första kvartalet 2021 till följd av en andra smittspridningsvåg. Konjunkturinstitutets resursutnyttjandeindikator visar på en tydlig uppgång jämfört med ett år sedan, men att återhämtningen inte är fullbordad.

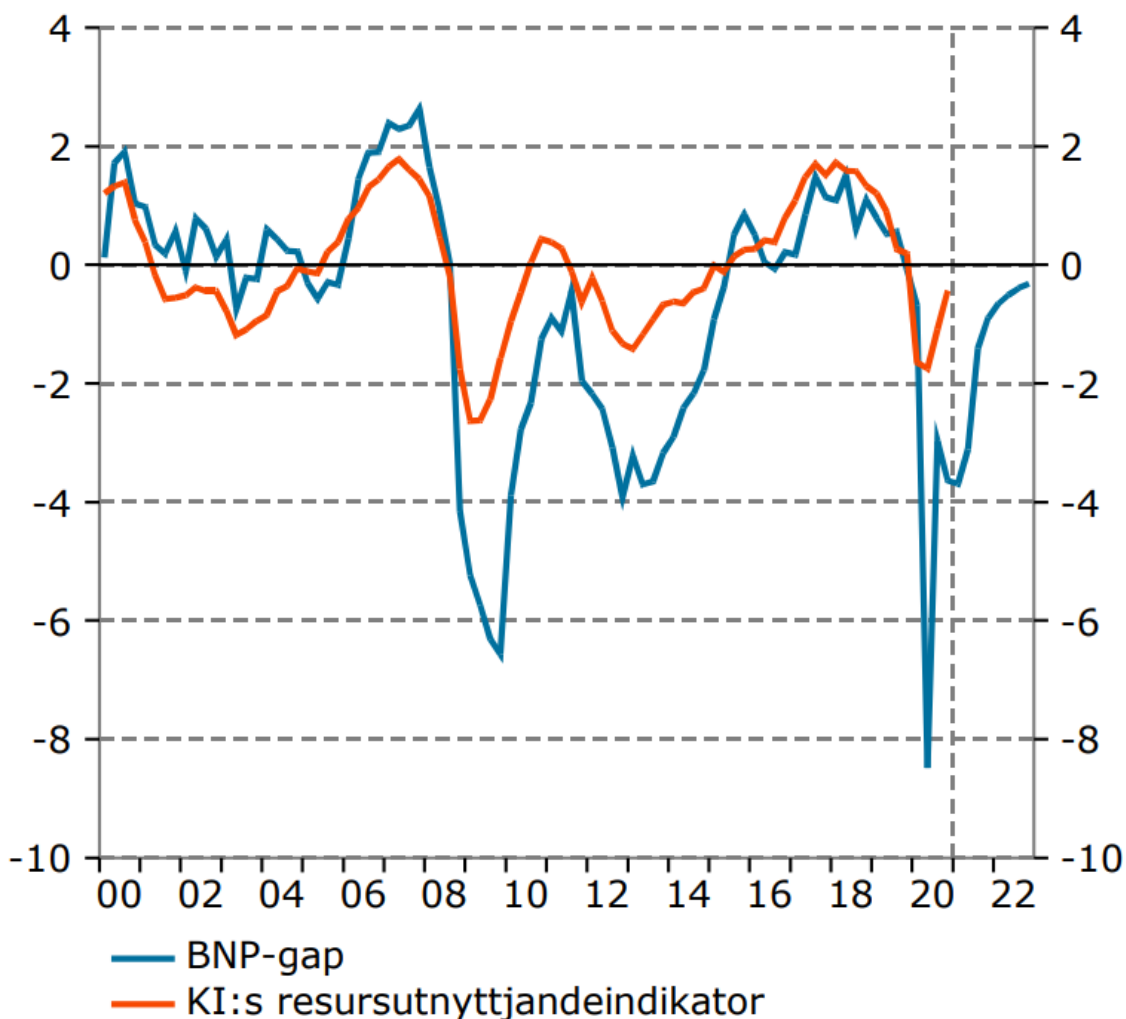
Diagram 5 Förändring av arbetslösheten, 4:e kvartalet 2019 till 4:e kvartalet 2020. P.e.

Källa: Eurostat.

Prognosmakarnas bedömning för Sverige är en BNP-tillväxt på strax över 3 procent 2021 och närmare 4 procent 2022. Både Finansdepartementet och Konjunkturinstitutet bedömer att BNP-gapet sluts mot slutet av 2023 eller början av 2024 och därmed skulle återhämtningen vara fullbordad. Den mer långsiktiga tillväxttakten tror Konjunkturinstitutet blir knappt 2 procent per år åren därefter.

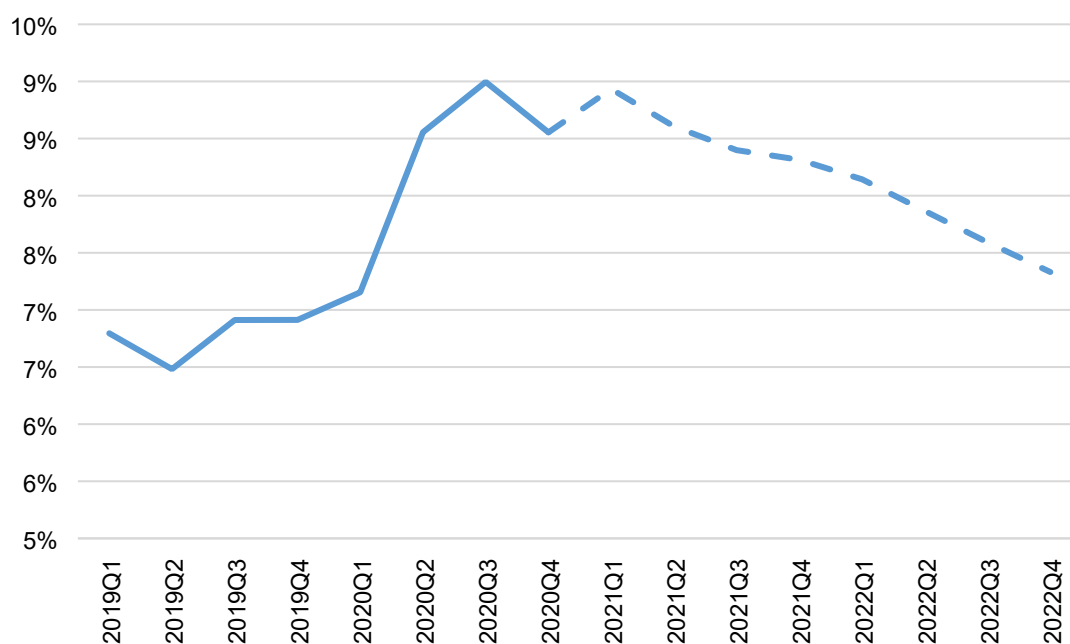
Diagram 6 Konjunktoren är på väg att återhämta sig

Källa: Konjunkturinstitutet.

Arbetslösheten bedöms ha toppat på runt 9,5 procent under det första kvartalet 2021. Konjunkturinstitutet tror sedan på en gradvis återgång ned mot lägre nivåer, men först mot slutet av 2022 tros arbetslösheten nå 8 procent, se diagram 7. En viktig anledning till att återhämtningen av jobben sker mer långsamt är den höga långtidsarbetslösheten, som endast mycket långsamt kommer att minska. Arbetsförmedlingen befarar att antalet långtidsarbetslösa kan öka ytterligare under 2021, till 200 000 personer. Erfarenheten från tidigare kriser är att långtidsarbetslösheten biter sig fast långt efter att tillväxten har kommit tillbaka. Det gör att jämviktsarbetslösheten fortsätter att stiga, enligt Konjunkturinstitutet når jämviktsarbetslösheten 7 procent 2023, den högsta nivån på 20 år.

Diagram 7 Arbetslösheten avtar långsamt

Källa: Konjunkturinstitutet.

Not: Streckad linje anger prognos.

Denna utveckling är dock inte självklar. Med en aktiv reformpolitik kan arbetslösheten minska snabbare och den långsiktiga arbetslöshetsnivån sänkas. I denna motion presenterar Moderaterna reformer för att halvera långtidsarbetslösheten. Det skulle sänka arbetslösheten med upp till 1 procentenhet.

Dessutom är arbetslösheten till stor del ett integrationsproblem. Utrikes födda utgör två tredjedelar av de långtidsarbetslösa, och mer än var fjärde person som är född utanför Europa är arbetslös. Det innebär att arbetslösheten är fem gånger så hög som för inrikes födda. Ska vi lyckas knäcka arbetslösheten är nyckeln en förbättrad integration. Då är det inte minst viktigt att se till att självförsörjningsgraden hos invandrare ökar. I dag är inte ens hälften av alla invandrare i arbetsför ålder självförsörjande. Det är skadligt för varje individ som skulle kunna försörja sig och sin familj, och kostsamt för samhället som måste försörja en så stor grupp. Moderaterna har tidigare i år presenterat mer än 100 reformer för en bättre integration som skulle öka självförsörjningsgraden och motverka massarbetslösheten bland invandrare. Det handlar bl.a. om bidragstak, kvalificering till välfärden och krav på att lära sig svenska, se kapitel 4.

2.1 Offentliga finanser

Sverige gick in i krisen med starka offentliga finanser, framför allt i form av en förhållandevis låg statsskuld. Trots krisåtgärder och andra satsningar på i storleksordningen 500 miljarder kronor under 2020 och hittills under 2021, som kraftigt försvagat det finansiella sparandet i offentlig sektor, bedömer Konjunkturinstitutet att det finns fortsatt finanspolitiskt utrymme att stötta ekonomin ytterligare vid behov.

Moderaterna har verkat pådrivande för att få de ekonomiska stödåtgärderna på plats, ända sedan starten av coronakrisen, se kapitel 3. Många jobb har räddats och företag har kunnat övervintra krisen, men fortfarande – mer än ett år in i krisen – saknas anpassade stöd för särskilt drabbade branscher och handläggningstiderna för utbetalning av stöden

kan uppgå till många månader. Moderaterna fortsätter arbetet i riksdagen för att få till stånd fungerande krisstöd.

Moderaterna tog höjd för en andra våg av smittspridning i vår budgetmotion från hösten 2020. Den andra vågen slog in under hösten 2020 och bröt konjunkturåterhämtningen i Sverige. Konjunkturinstitutets prognos för det finansiella sparandet från december 2020 visade underskott på –2,8 procent av BNP 2021 och –1,1 procent av BNP 2022. Därefter har utsikterna för tillväxten och arbetslösheten ljusnat, vilket innebär att prognosen för det finansiella sparandet nu reviderats upp till –2,1 procent av BNP 2021 och –0,6 procent av BNP 2022.

Konjunkturinstitutet bedömer att lågkonjunkturen ebbar ut under 2022 och att ett mer balanserat konjunkturläge då tar vid. Det konjunkturjusterade finansiella sparandet, det s.k. strukturella sparandet, bedöms uppgå till –0,3 procent av potentiell BNP 2022 och sedan stiga till en tredjedels procent 2023. Det innebär att det dröjer till 2023 innan det strukturella sparandet är i linje med överskottsmålet. Detta till trots bedömer Konjunkturinstitutet att finanspolitikens inriktning under krisen i stort varit i linje med det finanspolitiska ramverket.

Huvuddelen av de statliga krisstöden har gått till hushåll och företag. Därtill har kommunsektorn fått stora stöd för att klara krisen och de merkostnader som covid-19 innebär. Kommunsektorn uppvisar därmed rekordstora ekonomiska resultat under ett par år. De tillfälliga stöden kommer dock att rullas tillbaka och många kommuner står då kvar i det ansträngda ekonomiska läge som rådde före krisen, där anpassningar behöver ske för att möta den demografiska utvecklingen med allt fler äldre. Moderaterna vill se långsiktiga höjda generella stöd till kommunsektorn så att de klarar den demografiska utmaningen utan att höja skatterna. Tillfälliga och riktade statsbidrag som sedan rullas tillbaka ger dåliga förutsättningar för kommunerna att driva och utveckla sin verksamhet.

2.2 Uppföljning av Stefan Löfvens jobblöfte om EU:s lägsta arbetslöshet 2020

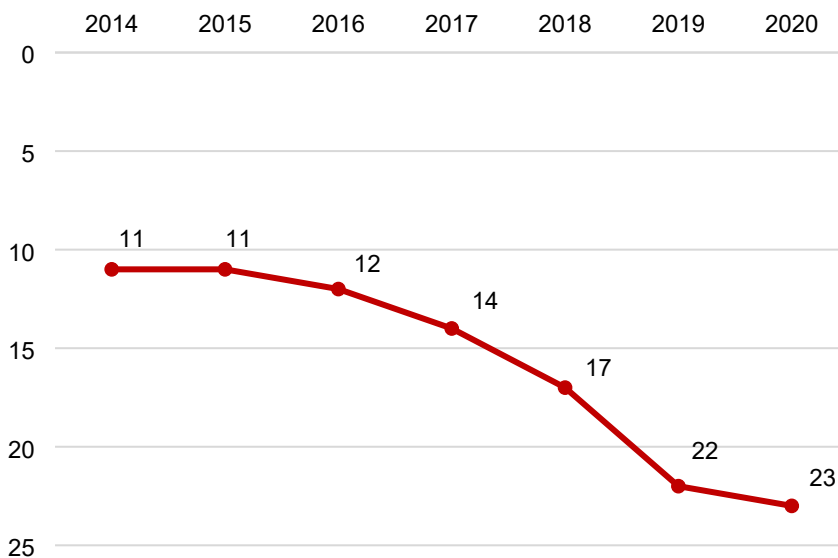
Inför valet 2014 utlovade Stefan Löfven att Socialdemokraternas politik skulle ge Sverige EU:s lägsta arbetslösheten 2020. Han ville bli utvärderad på jobben. Nu har 2020 passerat och vi har därmed facit för Stefan Löfvens jobblöfte.

2.2.1 Facit: Plats 23 av EU:s 27 länder

Första året med Stefan Löfven som statsminister, då Sverige fortfarande styrdes av en alliansbudget behöll Sverige 2014 års 11:e-placering i rankingen. Sverige låg alltså fortfarande på EU:s övre halva. Därefter, i takt med att regeringens politik började få genomslag tappade Sverige placeringar i rask takt. Stefan Löfven har nu lett Sverige rakt ned till EU:s bottenliga. Bara Grekland, Spanien, Italien och Litauen har en högre arbetslöshet än Sverige.

Diagram 8 Sverige arbetslöshetsplacering i EU 2014–2020

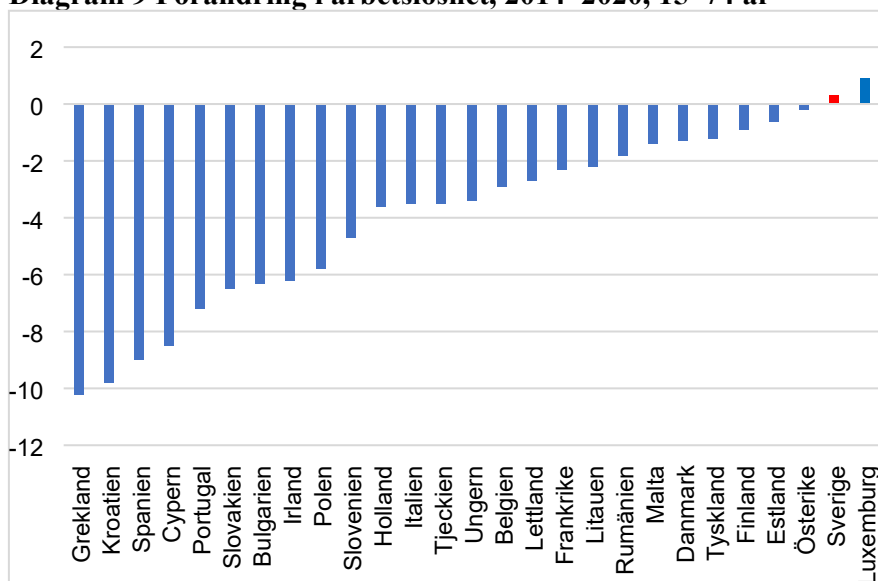
Rankning
1 Tjeckien
2 Polen
3 Tyskland
3 Holland
5 Ungern
5 Malta
7 Rumänien
7 Slovenien
9 Bulgarien
10 Österrike
11 Belgien
11 Danmark
13 Irland
14 Slovakien
15 Estland
15 Luxemburg
17 Portugal
18 Kroatien
19 Cypern
20 Finland
21 Frankrike
22 Lettland
23 Sverige
24 Litauen
25 Italien
26 Spanien
27 Grekland

Källa: Eurostat.

Faktum är att Sverige är det land efter Luxemburg som presterat sämst i hela EU sedan 2014. Alla andra 25 länder lyckades minska arbetslösheten mellan 2014 och 2020. I Sverige ökade arbetslösheten.

Diagram 9 Förändring i arbetslöshet, 2014–2020, 15–74 år

Källa: Eurostat.

Det spelar ingen roll vilka undergrupper som analyseras: Sverige har tappat inom alla åldersgrupper, bland män och bland kvinnor, bland personer som är födda i Sverige och bland personer som är födda utanför EU.

Tabell 1 Sveriges placering 2014 och 2020 i olika befolkningsgrupper

Ålder och kön	Placering 2014	Placering 2020	Förändring
15–74 år, totalt	11	23	–12
15–74 år, män	11	22	–11
15–74 år, kvinnor	9	24	–15
15–24 år, totalt	14	24	–10
15–24 år, män	17	24	–7
15–24 år, kvinnor	15	22	–7
20–64 år, totalt	9	20	–11
20–64 år, män	9	19	–10
20–64 år, kvinnor	6	20	–14
25–54 år, totalt	6	19	–13
25–54 år, män	8	19	–11
25–54 år, kvinnor	6	22	–16
55–74 år, totalt	7	18	–11
15–74 år, inrikes födda	5	12	–7
15–74 år, födda utanför EU*	16 (av 21)	19 (av 21)	–3

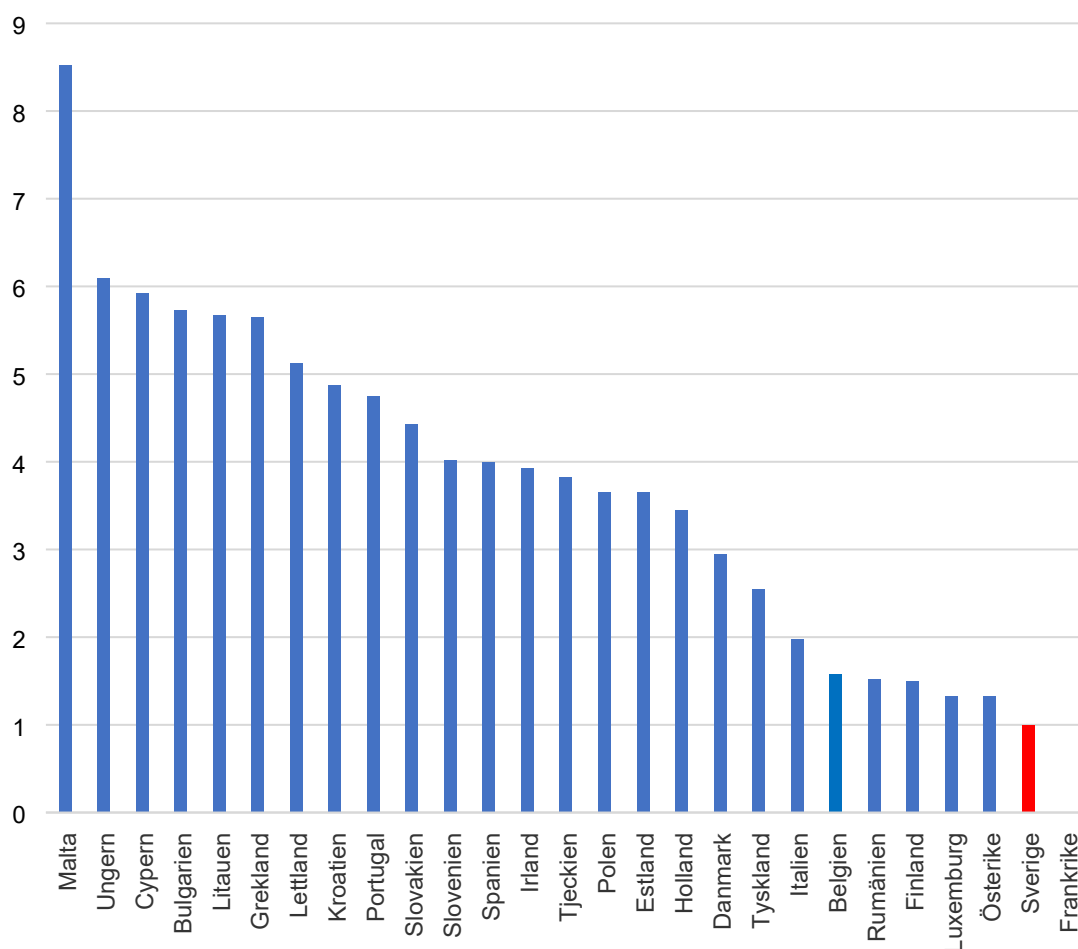
Källa: Eurostat.

*Alla länder har inte data om arbetslösheten bland personer födda utanför EU.

2.2.2 Jobbpolitiken fungerar inte

Stefan Löfvens Sverige har haft den näst sämsta utvecklingen av sysselsättningsgraden i EU sedan 2014. Sverige hade 2014 den högsta sysselsättningsgraden inom EU, sedan 2019 toppar vi inte längre den listan. Den svaga jobbtillväxten är huvudförklaringen till varför Sverige numera tillhör de länder inom EU som har högst arbetslöshet.

Diagram 10 Förändring i sysselsättningsgrad 2014–2020, 15–74 år

Källa: Eurostat.

2.2.3 Ett ökat arbetskraftsdeltagande förklarar inte varför Sverige rasat i arbetslöshetsrankningen

Sedan 2014 har arbetskraftsdeltagandet (hur stor andel av arbetskraften som antingen har jobb eller söker jobb) i Sverige utvecklats svagt bättre än EU-snittet (+0,9 procentenheter). Om arbetskraftsdeltagandet skulle ha varit 0,9 procentenheter lägre i Sverige 2020 hade det som högst kunnat innebära plats 18 i arbetslöshetsrankningen, och det vid ett oförändrat antal sysselsatta trots ett lägre arbetskraftsdeltagande¹. Huvudförklaringen till raset från 11:e till 23:e plats i arbetslöshetsrankningen är alltså att sysselsättningsgraden, dvs. jobben i relation till befolkningen, utvecklats betydligt sämre i Sverige än i övriga EU sedan Stefan Löfven blev statsminister.

¹ Källa: Riksdagens utredningstjänst, Eurostat och egna beräkningar. Att antalet sysselsatta skulle ha varit oförändrat vid ett lägre arbetskraftsdeltagande torde vara orealistiskt varför en sämre placering än 18 skulle ha varit ett mer sannolikt utfall, även om arbetskraftsdeltagandet utvecklats som EU-snittet sedan 2014.

3 Moderaternas åtgärder under krisen

Moderaterna har konsekvent drivit regeringen framåt i den ekonomiska krispolitiken sedan pandemin bröt ut. Moderaternas förslag och politiska initiativ utgör en stor del av alla de ekonomisk-politiska krisåtgärder som röstats igenom i riksdagen under 2020 och 2021.

Den extraordinära krissituation som en pandemi orsakar kräver en helt annan strategi än de som har använts vid tidigare kriser. Även nyligen livskraftiga och framgångsrika företag har under krisen påverkats i stor omfattning av kraftigt fallande efterfrågan. Eftersom krisen inte orsakats av ekonomiska obalanser eller brister kan dessa företag förväntas vara livskraftiga när väl krisen är över. Att sådana livskraftiga företag skulle slås ut skulle innebära en stor samhällsekonomisk kostnad och försena återhämtningen. Moderaternas ambition med krispolitiken har därför varit att stötta nyss välmående företag och deras anställda för att kunna rädda jobb och säkra att företagen har förutsättningar att övervintra krisen.

Moderaternas initiativ kring krisåtgärder i riksdagen liksom arbetet med att förbättra regeringens förslag har varit en avgörande del i krispolitiken för att stötta näringsliv och hushåll under det senaste året. Moderaterna har konsekvent under krisen även behövt driva på för att förlänga åtskilliga krisåtgärder. Moderaterna har även i riksdagen tagit initiativ för att säkra att stöden är effektiva och de facto når fram till företagen och betalas ut. Dock med varierande framgång. Problemet med att krisstöden inte når ut till många företag kvarstår i stor utsträckning.

Statsminister Stefan Löfven hävdade i slutet av 2020 att ingen såg den andra vågen komma. Det är direkt felaktigt, då många experter varnade för de påtagliga riskerna med en andra våg. Moderaternas budgetmotion för 2021 beaktade riskerna med en andra våg av smittspridning och underströk vikten av beredskap inför att läget kunde förvärras på nytt. Vår budgetmotion för 2021 innehöll även en krisbuffert på 20 miljarder kronor, som prioriterades med anledning av att smittspridningen kunde öka igen och att nya krisåtgärder skulle behöva arbetas fram och förlängas. Med tanke på att regeringen under 2021 genomfört nya åtgärder på betydligt större belopp är det uppenbart att krisbufferten hade varit en bättre prioritering än de allmänna utgiftsökningar som fanns med i Budgetpropositionen 2021. Den inriktningen var anpassad efter en situation där pandemin var över, något som visat sig vara naivt. Situationen är återigen akut för många företag och anställda i och med den andra och tredje vågen i pandemin. Det är uppenbart att regeringen har saknat tillräcklig beredskap inför en andra och tredje våg av smittspridning.

Moderaterna har lagt förslag som regeringen sedan helt eller delvis, motvilligt eller medgörligt, inkluderat i de olika krispaketen: Omställningsstöd, företagsakut med statliga räntekrediter, stöd till hyreskostnader, slopade arbetsgivaravgifter, heltidspermittering, omsättningsstöd, statligt sjuklöneansvar, sänkt ränta på uppskjutna skatteinbetalningar, nedstängningsstöd vid användning av pandemilagen, smittbärrpenning, undantag av förmånsbeskattning, förstärkningar av äldreomsorgen och garantistöd till evenemang inom kultur och idrott.

För omkring ett år sedan fanns det ekonomiska reserver i många företag, något som i dag många gånger helt saknas. Riksdagen kommer fortsatt att behöva se till att regeringen anpassar de ekonomiska krisstöden efter det allvarliga läget för de mest utsatta företagen. Stöd vid korttidsarbete behöver exempelvis betalas ut snabbare med

en tidsgaranti om maximalt fyra veckor och omställningsstödet behöver förbättras och inkludera lönekostnader.

3.1 Moderaternas krisinitiativ som antagits av riksdag/regering

Korttidspermitteringar

Den 7 april 2020:

- Moderaterna föreslår att arbetsgivare ska kunna permittera anställda på heltid, motsvarande 80–100 procent av arbetstiden.

Den 14 april 2020:

- Regeringen meddelar att arbetsgivare kan permittera anställda upp till 80 procent av arbetstiden.

Den 10 december 2020:

- Moderaterna lägger fram ett utskottsinitiativ med krav på att reglerna för korttidspermitteringar ska anpassas till företag med säsongsvaryerande verksamhet. Riksdagen ställer sig bakom initiativet.

Omställningsstöd

Den 7 april 2020:

- Moderaterna föreslår att företag som får intäktsminskningar med minst 30 procent får ett statligt stöd för att täcka de fasta kostnaderna.

Den 30 april 2020:

- Regeringen meddelar att företag som får omsättningstapp med minst 30 procent få ett statligt stöd för att täcka mellan 22,5 och 75 procent av de fasta kostnaderna.

Den 6 januari 2021:

- Moderaterna lägger fram ett utskottsinitiativ med krav på att ersättningsnivån inom omställningsstödet höjs till 90 procent.

Den 12 januari 2021:

- Regeringen meddelar att ersättningsnivån inom omställningsstödet höjs till 90 procent för mindre företag.

Omsättningsstöd till enskilda näringsidkare

Den 17 juni 2020:

- Moderaterna lägger fram en kommittémotion med krav på att enskilda näringsidkare ska omfattas av krisstöd. Riksdagen ställer sig bakom motionen.
- Regeringen återkommer inte med några förslag, trots tillkännagivandet från riksdagen.

Den 20 augusti 2020:

- Moderaterna kallar in finansutskottet till ett extra möte. Utskottet sätter ytterligare press på regeringen i frågan.

Den 5 november 2020:

- Regeringen meddelar att omsättningsstöd till enskilda näringsidkare införs.

Den 10 december 2021:

- Moderaterna lägger fram ett utskottsinitiativ med krav på att reglerna för omsättningsstöd till enskilda näringsidkare ändras för företagare som varit föräldralediga eller sjukskrivna. Vänsterpartiet föreslår motsvarande ändring för företagare som fått arbetslöshetsersättning. Riksdagen ställer sig bakom initiativet.

Den 6 januari 2021:

- Moderaterna lägger fram ett utskottsinitiativ med krav på att ersättningsnivån inom omsättningsstödet till enskilda näringsidkare höjs till 90 procent.

Den 12 januari 2021:

- Regeringen meddelar att ersättningsnivåerna inom omsättningsstödet till enskilda näringsidkare höjs till 90 procent.

Omsättningsstöd till handels- och kommanditbolag

Den 18 november 2020:

- Moderaterna och Kristdemokraterna lägger fram ett utskottsinitiativ med krav på krisstöd till handels- och kommanditbolag. Riksdagen ställer sig bakom initiativet.

Den 26 november 2020:

- Regeringen meddelar att ett nytt omsättningsstöd för handels- och kommanditbolag ska införas.

Den 6 januari 2021:

- Moderaterna lägger fram ett utskottsinitiativ med krav på att ersättningsnivån inom omsättningsstödet till handels- och kommanditbolag höjs till 90 procent.

Den 12 januari 2021:

- Regeringen meddelar att ersättningsnivån inom omsättningsstödet till handels- och kommanditbolag höjs till 90 procent.

Sänkt ränta på uppskjutna skattebetalningar

Den 25 mars 2020:

- Moderaterna lägger fram en kommittémotion med krav på sänkta räntekostnader för anstånd med skattebetalningar. Riksdagen ställer sig bakom motionen.

Den 17 april 2020:

- Regeringen meddelar att den sammantagna räntan som tas ut på anståndsbeloppet ska sänkas (mer än halveras).

Den 12 januari 2021:

- Regeringen föreslår förlänga perioden för anstånd med skattebetalningar, men med högre räntekostnader för företagen än dem som Moderaterna drev igenom i mars.

Den 21 januari 2021:

- Moderaterna lägger återigen fram ett utskottsinitiativ med krav på sänkta räntekostnader för anstånd med skatteinbetalningar. Riksdagen ställer sig bakom initiativet.

Nedstängningsstöd vid användning av pandemilagen

Den 17 december 2020:

- Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Centerpartiet lägger fram en kommittémotion med krav på att kompensation ska utgå till företag som stängs ned med användning av pandemilagen. Riksdagen ställer sig bakom motionen.

Den 18 januari 2021:

- Regeringen meddelar att nedstängningsstöd ska utgå vid användning av pandemilagen.

Stöd till evenemang inom bl.a. kultur och idrott

Den 9 februari 2021

- Moderaterna föreslår genom ett utskottsinitiativ ett evenemangsstöd (garantistöd) – ett nytt krisstöd som ska kunna rädda kultur och idrottsevenemang som tvingas ställa in eller skala ned på grund av att smittspridningen fortsätter (förslaget får sedan majoritet i riksdagen).

Den 6 april 2021

- Regeringen inkluderar förslaget om evenemangsstöd i en extra ändringsbudget, utefter det förslag som Moderaterna har utformat. Stödet ska träda i kraft till sommaren 2021.

Äldreomsorgspaket

Den 7 april 2021

- Moderaterna får igenom ett stödpaket till äldreomsorgen med anledning av coronaviruset (som tagits fram tillsammans med KD och V). Utgifterna i statens budget ökas med cirka 4,3 miljarder 2021, och pengar avsätts till följande åtgärder:
 - 2 miljarder kronor avsätts för 2021 i ett stöd som ska vara prestationsbaserat för att minska antalet timanställningar och öka personalkontinuiteten inom äldreomsorgen.
 - 300 miljoner kronor avsätts för att öka läkarkompetensen, 1 miljard kronor för att utöka sjuksköterskebemanningen och 33 miljoner kronor för att göra det möjligt för fler undersköterskor att utbilda sig till specialistundersköterskor.
 - 1 miljard kronor avsätts för 2021 till investeringsstöd för att stimulera om- och nybyggnation av särskilt boende samt bostäder på den vanliga bostadsmarknaden som riktar sig till gruppen 65+. Detta för att möjligheten till trygga boenden för äldre ska öka.

Övriga ekonomiska krisstöd där Moderaterna tagit initiativet

Slopad karensdag och statligt sjuklöneansvar

Den 11 mars 2020:

- Moderaterna kräver att staten tillfälligt ska ta över sjuklöneansvaret.

Den 16 mars 2020:

- Regeringen meddelar att staten tar över sjuklöneansvaret under april och maj.

Företagsakut

Den 18 mars 2020:

- Moderaterna föreslår ett krispaket med riktat stöd till svenska jobb och företag. Paketet inkluderar en företagsakut med lånegarantier.

Den 25 mars 2020:

- Regeringen meddelar att en företagsakut kommer att inrättas som en del av ett krispaket för svenska småföretag.

Ersättning till personer som tillhör riskgrupper

Den 20 mars 2020:

- Moderaterna föreslår att smittbärrpenning ska utvidgas till att även inkludera riskgrupper, så att de slipper utsätta sig för fara på jobbet.

Den 16 april 2020:

- Riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om att utreda vilka som tillhör riskgrupp och hur de kan få ersättning.

Den 15 juni 2020:

- Regeringen lägger fram en extra ändringsbudget som bl.a. inkluderar sjukpenning till person i riskgrupp som inte kan arbeta hemifrån, samt smittbärrpenning till närstående till person i riskgrupp. Förslaget antas av riksdagen.

Sänkta arbetsgivaravgifter

Den 23 mars 2020:

- Moderaterna föreslår helt slopade arbetsgivaravgifter under april och maj.

Den 25 mars 2020:

- Regeringen föreslår nedsättning av arbetsgivaravgifter under perioden mars–juni.

Hysesstöd

Den 23 mars 2020:

- Moderaterna föreslår att staten ska ta upp till hälften av hyreskostnaderna under april och maj för företag i utsatta branscher: bl.a. hotell, restauranger och butiker.

Den 25 mars 2020:

- Regeringen föreslår tillfällig rabatt på upp till 25 procent för hyreskostnader i utsatta branscher.

Slopat fribelopp

Den 27 mars 2020:

- Moderaterna föreslår slopat fribelopp för vårdstudenter som tillfälligt stärker upp vården.

Den 30 mars 2020:

- Regeringen meddelar att fribeloppet tillfälligt slopas under 2020 för läkare, sjuksköterskor, annan vårdpersonal som för tillfället studerar och personer som studerar på vårdutbildningar.

Inrikesflyget

Den 1 april 2020:

- Moderaterna kräver att regeringen griper in för att rädda inrikesflyget. Elisabeth Svantesson förespråkar att regeringen ska använda sig av samma system som redan tillämpas för sträckor med otillräcklig lönsamhet, s.k. trafikplikt.

Den 6 april 2020:

- Regeringen meddelar att de inför en temporär allmän trafikplikt på ett antal flyglinjer till och från Norrland och Gotland.

Stöd till regionala flygplatser

Den 26 maj 2020:

- Moderaterna vill skjuta till 100 miljoner kronor för att rädda regionala flygplatser.

Den 14 juni 2020:

- Regeringen föreslår ett tillfälligt ökat driftstöd under 2020 till de regionala flygplatserna på 100 miljoner kronor för att mildra effekterna av coronapandemin.

Stöd till kommuner och regioner

Den 30 mars 2020:

- Moderaterna föreslår 15 miljarder kronor till kommuner och regioner för att vård och omsorg ska kunna klara coronakrisen.

Den 2 april 2020:

- Regeringen presenterar 15 miljarder kronor i generella statsbidrag till kommuner och regioner.

Undantag av förmånsbeskattning

Den 16 april 2020:

- Moderaterna föreslår tillfälligt slopad förmånsbeskattning av fri parkering, måltider och vissa gåvor.

Den 5 maj 2020:

- Regeringen föreslår slopad förmånsbeskattning av fri parkering och vissa gåvor under 2020.

Den 24 juni 2020:

- Regeringen föreslår att det införs en skattefrihet för förmån av fri kost (blir dock inte verklighet förrän i en EÄB i november 2020).

Den 9 februari 2021:

- Moderaterna föreslår att undantagen av förmånsbeskattning (fri parkering och vissa gåvor) ska förlängas, eftersom undantaget upphörde vid årsskiftet. Regeringspartierna i skatteutskottet går med på en förlängning.

Utländska investeringar

Den 20 april 2020 (utskottet beslutade den 7 maj 2020 att bereda förslag till utskottsinitiativ):

- Moderaterna lägger fram ett utskottsinitiativ med krav på åtgärder för att möjliggöra granskning av utländska investeringar inom skyddsvärda områden. Riksdagen ställer sig bakom initiativet.

Den 8 juni 2020:

- Regeringen lägger fram tre åtgärder för att tillvarata säkerheten vid utländska investeringen i Sverige.

Personligt betalningsansvar

Den 14 maj 2020:

- Moderaternas initiativ att se över reglerna för personligt betalningsansvar för bolagsföreträdare i aktiebolag antogs av riksdagen.

4 En politik för jobb och tillväxt

Den rekordhöga arbetslösheten är Sveriges största ekonomiska problem. Framför allt för den enskilde som förlorar arbetet och minskar möjligheterna till egen försörjning. Men också för samhället som helhet. Arbetslösheten försvårar inte bara förstärkningar av välfärden – när färre betalar skatt och mer skattepengar går till bidrag. Hade Sverige under Löfven utvecklats som genomsnittet i EU hade välfärden haft 42 miljarder kronor mer, varje år. Den höga arbetslösheten leder i längden också till sämre pensioner. Och den omöjliggör integration för dem som i stället fastnar i livslångt utanförskap. Det i sin tur medför den hopplöshet och frustration som bl.a. lägger grund för de kriminella gängens rekrytering. Att pressa tillbaka arbetslösheten är avgörande för Sveriges framtid av många skäl.

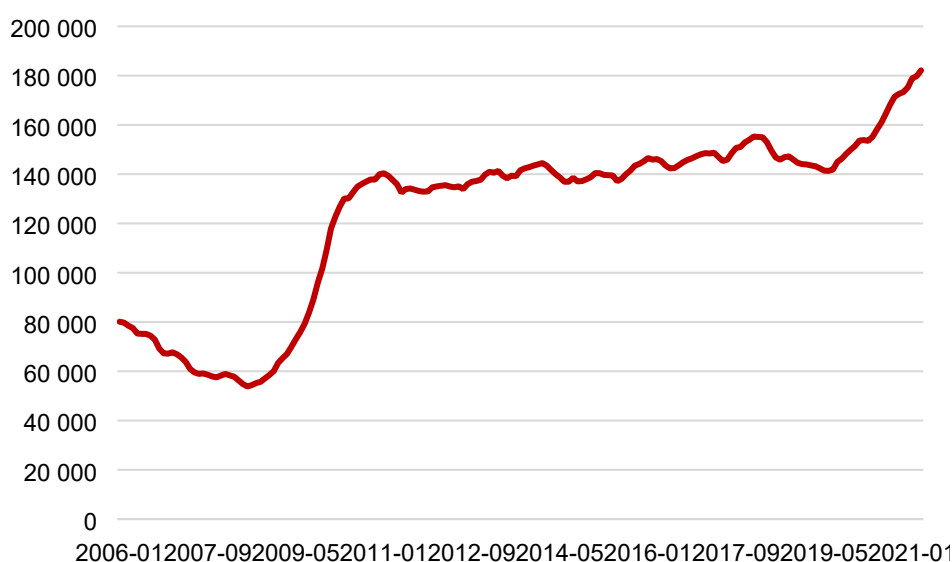
Ska Sverige kunna fortsätta vara ett rikt välfärdsland behöver tillväxtförutsättningarna stärkas. Sverige är bland de länder som har lägst tillväxt per capita för närvarande. Att den historiskt låga tillväxten per capita ser ut att bestå under flera år är ett tecken på att tillväxtpolitiken inte är tillräckligt bra. Det kräver en bred palett av åtgärder men skattefrågorna är centrala.

4.1 Sverige har massarbetslöshet

Sveriges arbetsmarknad har utvecklats sämre än i jämförbara länder, både innan och under krisen. Sverige har nu EU:s femte högsta arbetslöshet. Det innebär svårigheter framför allt för den enskilde som förlorat arbetet men också för samhället som helhet. En hög arbetslöshet försvårar förstärkningar av välfärden, när färre betalar skatt och mer skattepengar går till bidrag. Den leder också i längden till sämre pensioner. Och den försvårar integrationen för dem som i stället riskerar att fastna i livslångt utanförskap.

Långtidsarbetslösheten har stigit till rekordnivåer. Över 185 000 personer har nu varit inskrivna vid Arbetsförmedlingen som arbetslösa i mer än ett år. Personer som blev arbetslösa i samband med att pandemin bröt ut har nu saknat arbete i mer än ett år. Långtidsarbetslösheten väntas fortsätta öka och riskerar att överstiga 200 000 personer under 2021. Det finns överhängande risker för att långtidsarbetslösheten biter sig fast på höga nivåer även efter krisen. Trots högkonjunkturen åren före pandemin låg långtidsarbetslösheten kvar på samma nivåer som efter finanskrisen, se diagram 5.

Diagram 11 Antal långtidsarbetslösa

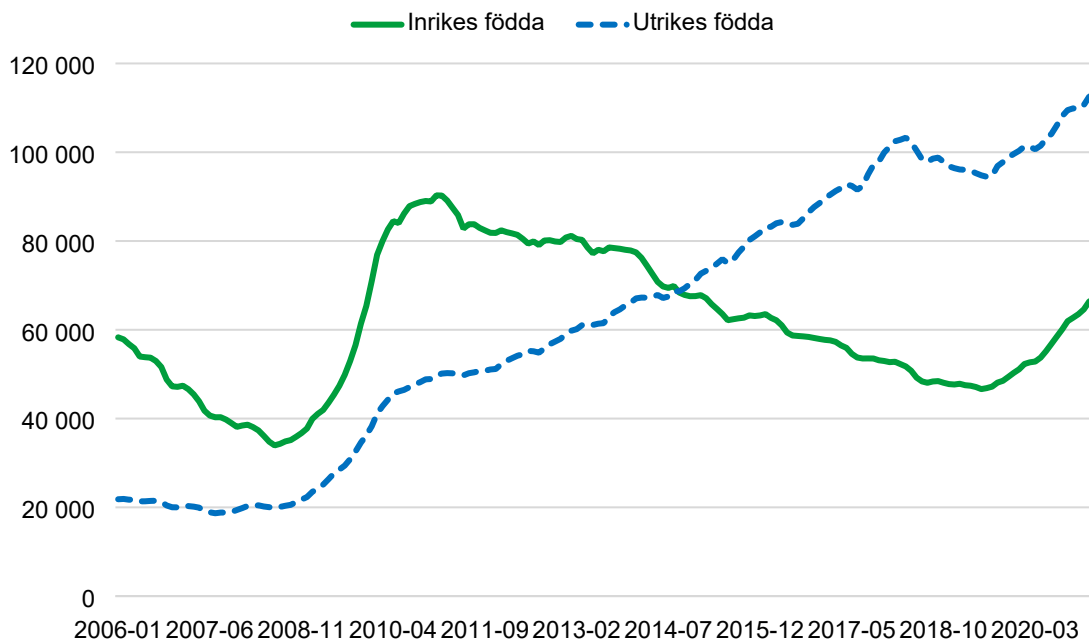

Källa: Arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingen har identifierat att utomeuropeiskt födda, personer som saknar fullständig gymnasieutbildning, är över 55 år och/eller har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har särskilt låg sannolikhet för att börja arbeta. Över 80 procent av de långtidsarbetslösa tillhör någon av de här grupperna. Inte minst personer över 55 år har drabbats i pandemin, vilket visar sig genom att de nu utgör en större andel av de långtidsarbetslösa.

En viktig förklaring till den höga långtidsarbetslösheten är bristen på en fungerande integrationspolitik tillsammans med en hög invandring. Antalet långtidsarbetslösa personer som är födda i Sverige minskade stadigt under högkonjunkturen samtidigt som långtidsarbetslösa utrikes födda ökade i snabb takt, se diagram 6. I dag utgör utrikes födda cirka två tredjedelar av de långtidsarbetslösa. För att Sverige ska lyckas minska långtidsarbetslösheten krävs en lägre invandring. Moderaterna vill att ett volymmål införs som innebär att Sveriges asylmottagande inte ska överstiga nivåerna i våra grannländer Norge, Finland och Danmark. För att inte långtidsarbetslösheten ska bita sig fast på en högre nivå även efter den här krisen krävs också kraftfulla jobb- och integrationsåtgärder.

Diagram 12 Antal långtidsarbetslösa, inrikes respektive utrikes födda

Källa: Arbetsförmedlingen.

4.2 Halverad långtidsarbetslöshet på tre år

Regeringen gör alldeles för lite för att motverka uppgången av långtidsarbetslösheten och på sikt åstadkomma en nedgång. Regeringens vårbudget innehöll bara mer av den politik som lett till EU:s femte högsta arbetslöshet. Regeringen fortsätter satsa på ineffektiva extratjänster och andra åtgärder som inte leder till jobb, medan de drar ned på fungerande åtgärder såsom nystartsjobb och praktik. De s.k. etableringsjobben för invandrare är fortfarande – 3,5 år efter att arbetsmarknadens parter presenterade en överenskommelse – bara på idéstadiet.

Ska inte långtidsarbetslösheten återigen bita sig fast på en högre nivå krävs kraftfulla åtgärder. Moderaterna presenterar i vårmotionen för 2021 ett jobbpaket på sammanlagt 10 miljarder för att halvera långtidsarbetslösheten på tre år. Vi föreslår:

- Jobbpremie för långtidsarbetslösa för att stärka incitamenten att gå från långvarigt bidragsberoende till arbete. Detta har fungerat väl i Danmark.
- 30 000 fler nystartsjobb med kraftigt förstärkt incitament för företag att anställa långtidsarbetslösa och stopp för extratjänster. Antalet nystartsjobb, det mest effektiva stödet för långtidsarbetslösa, har av politiska skäl halverats under Stefan Löfven. Moderaterna vill mer än fördubbla antalet så att de blir fler än efter finanskrisen. Eftersom antalet långtidsarbetslösa i dag är fler än efter finanskrisen är det en rimlig ambition.
- En effektivare arbetsförmedling som fokuserar på att bryta passiviteten och hjälpa långtidsarbetslösa. Regeringens styrning av Arbetsförmedlingen har misslyckats när myndigheten behövs som mest. För bara några månader sedan lämnade myndigheten tillbaka 10 miljarder kronor. Pengar som till största delen kunde ha använts för att motverka långtidsarbetslösheten. Moderaterna vill se 20 000 fler praktikplatser och aktivering av de arbetslösa.
- Ett utbildningslyft för långtidsarbetslösa behövs för att fler ska kunna möta kraven på arbetsmarknaden. För att underlätta omställning vill Moderaterna öppna

studiestartsstödet även för personer som nyligen studerat men som i dag är arbetslösa.

4.2.1 Effekter av Moderaternas jobbpaket på offentliga finanser och volymer

Tabell 2 Antal personer i årsgenomsnitt

Förslag	2021	2022	2023	2024
Jobbpremie	12 900	71 500	57 500	7 500
Förstärkta nystartsjobb	8 200	31 300	23 800	9 200
Praktikplatser	5 000	20 000	10 000	5 000
Extratjänster	-2 200	-6 900	-7 400	-7 400
Studiestartstöd	250	500	380	

Källa: Egna beräkningar.

Tabell 3 Kostnader, miljoner kronor

Förslag	2021	2022	2023	2024
Jobbpremie	310	1 720	1 380	180
Förstärkta nystartsjobb	1 300	5 120	4 290	1 610
Praktikplatser	170	680	340	
Extratjänster	-710	-2 160	-2 320	-2 320
Studiestartstöd	30	50	40	
Summa	1 070	5 350	3 790	-530

Källa: Egna beräkningar.

4.2.2 Jobbpremie för långtidsarbetslösa

Den kanske viktigaste anledningen till den höga arbetslösheten i Sverige är att det inte lönar sig tillräckligt att gå från bidrag till arbete. Det gäller särskilt för låga inkomster, där utbytet av arbete i Sverige är lägre än i nästan något annat land. Om utbytet av att arbeta ökar kommer arbetslösheten att bli lägre och arbetslöshetstiderna kortare. Det finns det ett robust stöd för inom den nationalekonomiska forskningen och det är den insikten som ligger bakom exempelvis jobbskatteavdraget, som i någon form finns i de flesta länder. Att det lönar sig för dåligt att gå från bidrag till arbete gäller för försörjningsstöd och etableringsersättning, men också för dem som har a-kassa eller aktivitetsstöd.

För att undvika att arbetslösheten biter sig fast och i stället halvera långtidsarbetslösheten vill Moderaterna införa en tillfällig jobbpremie för de som varit arbetslösa längre än ett år.

Jobbpremien har testats med stor framgång i Danmark, senast 2017–2019 då över 55 000 långtidsarbetslösa fick en jobbpremie när de gick från bidrag till arbete. Detta trots att arbetslösheten är betydligt lägre i Danmark.

Jobbpremien ska gälla under två år och innebär att alla som har varit arbetslösa mer än ett år och som börjar arbeta får en skattefri jobbpremie på 10 procent av bruttolönen. Maximalt stöd är 2 500 kronor per månad och maximalt antal månader är 18. Premien ska gå att kombinera med nystartsjobb, men inte med arbetsmarknadspolitiska program som anvisas av Arbetsförmedlingen. Satsningen bedöms öka statens utgifter med 1,7 miljarder kronor 2022.

4.2.3 Förstärkta nystartsjobb och stopp för extratjänster

Anställningsstöd är viktiga för att sänka anställningskostnaderna för grupper som har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Nystartsjobben, sänkta arbetsgivaravgifter för arbetsgivare som anställer långtidsarbetslösa, leder till kortare arbetslöshetsstider och att fler företag överlever. Längre nystartsjobb och en högre subventionsgrad leder till mer positiva sysselsättningseffekter.

Efter flera försämringar av nystartsjobben 2017 för att gynna regeringens egna extratjänster började antalet nystartsjobb falla tillbaka. Trots att långtidsarbetslösheten är högre än någonsin har bara hälften så många ett nystartsjobb än före försämringarna, se diagram 13.

För att motverka att långtidsarbetslösheten biter sig fast vill Moderaterna tillfälligt under två år förstärka nystartsjobben så att fler företag ska välja att anställa långtidsarbetslösa. Samtidigt bör extratjänsterna fasas ut eftersom de är dyra och sällan leder till reguljära jobb.

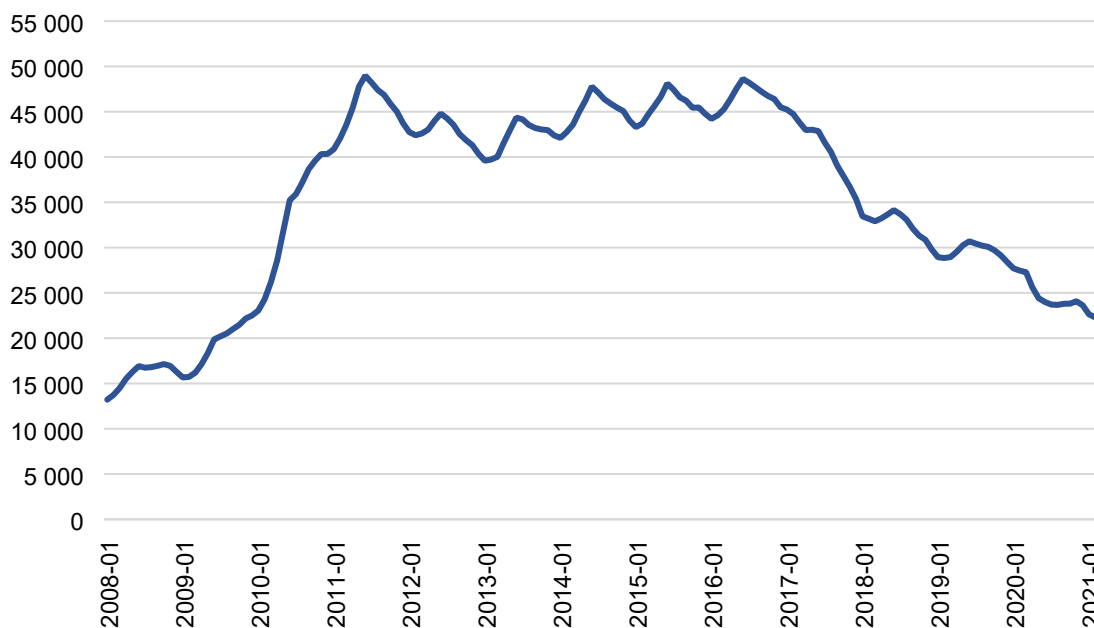
För personer som varit arbetslösa mellan 1–2 år höjs ersättningen från 1 till 2 arbetsgivaravgifter. För personer som varit arbetslösa 2–3 år höjs ersättningen från 2 till 2,5 arbetsgivaravgifter och för personer varit arbetslösa i mer än tre år eller är nyanlända invandrare höjs ersättningen från 2,5 till 3 arbetsgivaravgifter. Satsningen bedöms innebära 30 000 fler nystartsjobb 2022 och kostar 3,0 miljarder kronor 2022. Antalet nystartsjobb skulle då hamna på nivåer i paritet med efter finanskrisen.

4.2.4 Särskild satsning på nystartsjobb för unga och för personer över 55 år

Fram till 2017 hade personer över 55 år möjlighet till dubbelt så lång tid med nystartsjobb. För att stärka äldres möjligheter att återgå till en varaktig förankring på arbetsmarknaden vill Moderaterna återinföra den möjligheten. Moderaternas satsningar på nystartsjobben bedöms innebära att 5 000 fler personer över 55 år har ett nystartsjobb 2022.

Moderaterna vill förstärka nystartsjobben för unga genom att ersättningen till arbetsgivare som anställer unga som varit arbetslösa minst sex månader höjs från 1 till 2 arbetsgivaravgifter. Sammantaget bedöms satsningarna på nystartsjobben innebära 3 000 fler nystartsjobb för unga. Riktade satsningar bedöms vara mer effektiva för att bekämpa långtidsarbetslöshet än breda sänkningar av arbetsgivaravgifterna för alla unga.

Diagram 13 Antal nystartsjobb januari 2008–mars 2021

Källa: Arbetsförmedlingen.

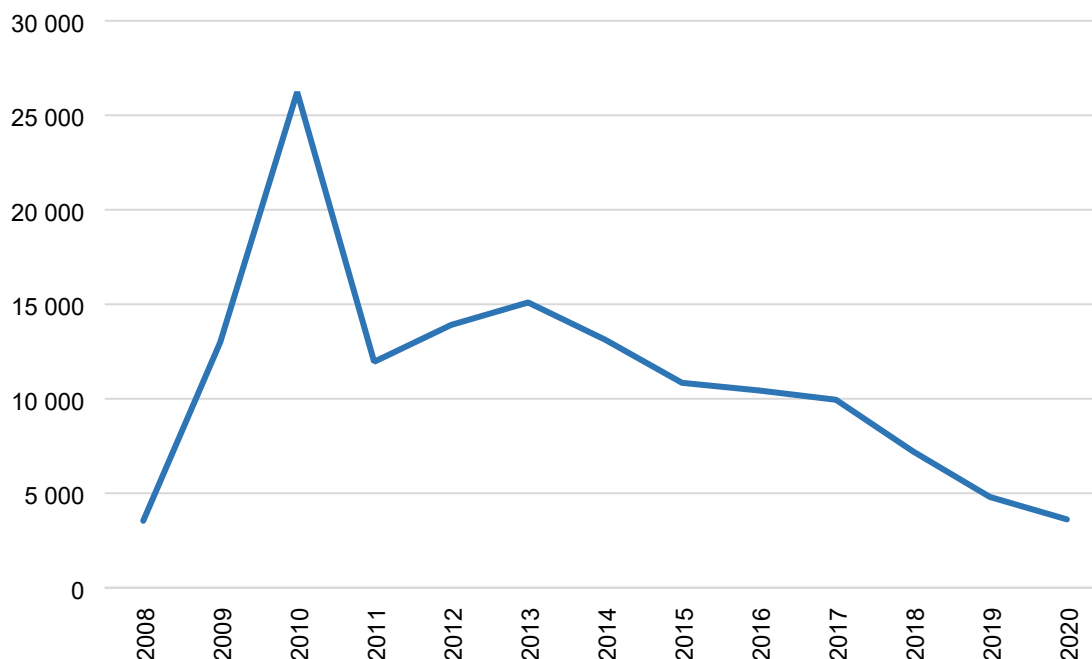
4.2.5 Fler praktikplatser och bättre styrning av Arbetsförmedlingen

En viktig del i Sveriges hantering av finanskrisens effekter på arbetsmarknaden var stora satsningar på praktikplatser för arbetslösa. En praktikplats kan vara en bra väg in på arbetsmarknaden för personer som varit arbetslösa en längre tid. Det är också ett sätt att överbrygga arbetsgivarens osäkerhet kring en persons kompetenser.

Runt en fjärdedel av alla långtidsarbetslösa eller nyanlända som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen saknar någon aktivitet alls. Det är ett stort misslyckande för regeringens styrning av Arbetsförmedlingen. Detta särskilt som myndigheten lämnade tillbaka nära 10 miljarder kronor ett år då myndighetens uppgift var viktigare än kanske någonsin tidigare. Ska Sverige klara att få ned långtidsarbetslösheten behöver Arbetsförmedlingen arbeta hårdare med att aktivera och rusta de arbetslösa. Ett större utbud av praktikplatser skulle bidra till att bryta passiviteten. Särskilt bör praktikplatser för unga och för personer står långt från arbetsmarknaden prioriteras där äldre är överrepresenterade.

Tillgången på praktikplatser har minskat kraftigt de senaste sju åren. Ett drygt år efter finanskrisen fanns 20 000 fler praktikplatser än 2020, se diagram 14. Samtidigt som arbetslösheten slår nya rekord finns det nu knappt några praktikplatser kvar. För att öka antalet praktikplatser bör styrningen av Arbetsförmedlingen stärkas samtidigt som en ersättning till arbetsgivare som erbjuder praktikplatser tillfälligt bör införas. Satsningen bedöms öka statens utgifter med 0,7 miljarder kronor 2022 och ge 20 000 fler praktikplatser.

Diagram 14 Antal helårsplatser i praktik 2008–2020

Källa: Arbetsförmedlingen.

4.2.6 Förstärkta omställnings- och utbildningsmöjligheter för långtidsarbetslösa

Många personer som före pandemin hade ett arbete men som nu är i långtidsarbetslöshet kan behöva möjligheter till omställning och utbildning för att återgå till arbete. Ett brett utbud av utbildningar i sådan kompetens som efterfrågas på arbetsmarknaden är därför centralt. Regeringens satsningar på fler utbildningsplatser är bra, men behöver förstärkas ytterligare. Det är viktigt att fler långtidsarbetslösa söker och går de utbildningar som finns. Arbetsförmedlingen och andra matchningsaktörer har en viktig uppgift att matcha arbetssökande till rätt utbildningar.

För att stärka utbildningsmöjligheterna för långtidsarbetslösa vill Moderaterna tillfälligt korta karenstiden i studiestartsstödet för när en person senast får ha uppburet studiemedel från tre till ett år. Därmed ökar möjligheterna till kompletterande studier för fler som blivit långtidsarbetslösa under krisen. Satsningen bedöms öka statens utgifter med 50 miljoner kronor 2022.

4.2.7 Praktisk kompetensutveckling – för äldre med arbetslivserfarenhet

Andelen personer över 55 år bland de långtidsarbetslösa har ökat senaste året. Den här gruppen har tidigare också konstaterats löpa större risk att fastna i långvarig arbetslöshet än yngre arbetslösa. Trots det finns i dag inga särskilda insatser för denna grupp.

Riksrevisionen har också konstaterat att såväl regeringen som Arbetsförmedlingen under många år prioriterat andra utsatta grupper framför de äldre. Ålder har alltför sällan vägts in i bedömningen av vilket stöd den arbetssökande behöver. Moderaterna anser att äldre personers situation på arbetsmarknaden när de blir arbetslösa måste synliggöras på ett bättre sätt jämfört med i dag med bättre anpassade insatser efter deras behov. Digitala bedömningsstöd måste användas i högre utsträckning.

För att arbetslösa med längre arbetslivserfarenhet ska kunna upprätthålla och utveckla sin kompetens bör det finnas större möjligheter till praktisk kompetensutveckling på

en arbetsplats. Inom ramen för Moderaternas satsning på fler praktikplatser bör minst 1 000 platser reserveras för praktisk kompetensutveckling.

4.2.8 Motverka långtidsarbetslöshet bland unga – med praktik och utbildning

Långtidsarbetslösheten bland ungdomar har ökat i spåren av pandemin. Regeringens satsningar på utbildning och sommarjobb är steg i rätt riktning, men för att på allvar motverka långtidsarbetslösheten bland unga krävs mer.

Praktikplatserna bör bli fler och nystartsjobben för unga stärkas. Fler unga behöver också gå klart gymnasiet. En alltför låg andel av de arbetslösa ungdomarna som saknar fullständig gymnasieutbildning övergår till reguljära studier. De låga övergångarna studier riskerar att leda till att fler blir långtidsarbetslösa. Såväl Arbetsförmedlingen som upphandlade matchningsaktörer måste bli bättre på att förmå unga att slutföra en gymnasieutbildning.

Utbildningssystemet måste också förändras för att färre unga ska hamna i arbetslöshet. Moderaterna har under flera år drivit att det bör inrättas en tvåårig yrkesskola på gymnasienivå. Moderaterna vill också sänka åldersgränsen till komvux samtidigt som urvalskriterierna ska vara tydliga så att de unga med störst behov får möjlighet att komplettera sina studier.

4.2.9 Ett effektivare Samhall

Det är en självklarhet att alla människor ska ges en möjlighet att bidra i arbetslivet, oavsett förutsättningar. Möjligheterna på arbetsmarknaden begränsas dock ofta för människor med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Samhall AB har en viktig uppgift att erbjuda sysselsättning till personer som har allra svårast att få arbete.

Flera granskningar av Samhalls verksamhet har visat på en oroande försämring gällande hur de utför sitt uppdrag. Samhalls målgrupp har förändrats från de personer med funktionsnedsättningar som står allra längst från arbetsmarknaden till allt fler utrikes födda som inte behärskar det svenska språket. Flera privata aktörer har larmat om att de har svårt att konkurrera med Samhall, som erhåller betydande statliga subventioner.

Moderaterna och en majoritet i riksdagen krävde 2019 att regeringen skulle göra en översyn av Samhalls uppdrag och vidta åtgärder för att Samhall återgår till sitt kärnuppdrag. Efter alltför långt tid har regeringen beslutat om regeländringar som från juni 2021 tydliggör Samhalls målgrupp. Det räcker dock inte, utan Moderaterna vill se en översyn av verksamheten.

4.3 Fler invandrare ska försörja sig själva

För att lyckas med integrationen är det avgörande att fler invandrare arbetar och försörjer sig själva. Den svenska välfärdsmodellen bygger på att de allra flesta arbetar. Det är varken ekonomiskt eller socialt hållbart att mindre än hälften av dem som invandrat och som är i arbetsför ålder är självförsörjande. Att personer som skulle kunna arbeta inte gör det är kostsamt för både individen och samhället.

4.3.1 Bidragstak

I dag kan bidrag staplas på varandra så att det sammantaget inte lönar sig tillräckligt att börja jobba i stället för att leva på bidrag. Detta är en viktig förklaring till det utanförskap som vi i dag ser. För att arbetsinkomst ska bli mer lönsamt i förhållande till bidrag och för att fler personer ska jobba, vill Moderaterna införa ett bidragstak för personer som lever på försörjningsstöd.

Bidragstaket ska utgöra en maxnivå för den samlade ersättning som mottagare av försörjningsstöd kan få. Utgångspunkten ska vara att ett hushåll utan skattepliktig inkomst maximalt ska kunna erhålla samlade bidrag som uppgår till 75 procent av den disponibla inkomst som hushållet skulle haft vid ett arbete till lägstalön. För att det ska göras effektivt krävs ett gemensamt statligt utbetalningssystem för offentliga bidrag.

4.3.2 Förstärkta jobbincitament de första fem åren i Sverige

Nyanlända har i dag tillgång till ersättningar på samma villkor som övriga personer som arbetar eller bor i Sverige. Det enda undantaget är etableringsersättningen.

I ljuset av den misslyckade integrationen på arbetsmarknaden och den stigande långtidsarbetslösheten behöver incitamenten för nyanlända att ta ett jobb förstärkas.

Moderaterna föreslår att ersättningen de första fem åren i Sverige sänks genom att etableringstillägget och rätten till kompletterande försörjningsstöd avskaffas samtidigt som etableringsersättningen förlängs till fem år. Det ska även krävas kvalificering genom arbete eller permanent och laglig bosättning till en rad bosättningsbaserade bidrag som t.ex. flerbarnstillägget.

4.3.3 Utbildningsplikt

Ungefär en tredjedel av de nyanlända som kommer till Sverige saknar grundskoleutbildning från sitt hemland. En tillräcklig utbildning är en förutsättning för att få ett arbete och klara sin egen försörjning.

För att kunna försörja sig själva måste alla som kommer till Sverige göra sitt yttersta för att bli anställningsbara utifrån arbetsmarknadens behov. Den utbildningsplikt som i dag finns fungerar inte. Endast cirka 10 procent av de som omfattas av plikten deltar i reguljära studier. Inte ens en av fem ungdomar som saknar gymnasiebehörighet och som omfattas av plikten deltar i reguljära studier. Det behövs en utbildningsplikt som verkligen fungerar, och dagens form av plikt bör därför skärpas.

4.3.4 Krav på godkänd sfi för bidrag

Kunskaper i svenska är viktigt för invandrades möjligheter att arbeta och försörja sig själva. Under de första åren i Sverige läser nyanlända svenska för invandrare (sfi) som en del av etableringsplanen. I dag är det vanligt att studierna avbryts eller att man läser i många år utan att göra tillräckliga framsteg. Moderaterna vill ställa högre krav på deltagare i sfi så att fler lär sig svenska snabbare.

Varje person som påbörjar sfi ska få en individuell prestationsplan som uppskattar tiden det kommer att ta att slutföra varje kurs och studieväg. Vid avbrutna studier eller studier som inte fullföljs med godkända studieresultat inom den angivna tidsramen aktualiseras ett åtgärdssystem som innebär att individer kan få en varning och ytterst delvis eller helt indragen etableringsersättning.

För individer som har försörjningsstöd bör full ersättning beviljas endast om samtliga vuxna i hushållet läser sfi i enlighet med sin individuella prestationsplan eller uppfyller språkraven för permanent uppehållstillstånd.

4.3.5 Moderaternas integrationskommission

En av 2020-talets allra största uppgifter är att lösa de stora integrationsproblemen, som påverkar flera politiska sakfrågor: arbetslösheten, skolresultaten, kriminaliteten, den sociala utsattheten och trångboddheten. Därför tillsatte Moderaterna Integrationskommissionen. Efter två år presenterades kommissionens slutrapport med ett heltäckande reformprogram för att få invandringen att sammantaget bli bra för Sverige.

För att följa utvecklingen ska integrationspolitiken löpande utvärderas mot två mått: hur många är självförsörjande och hur många talar användbar svenska.

Moderaternas reformer

Integrationskommissionens förslag tar fasta på möjligheterna i integrationen men ser också allvaret i dagens situation. Nya siffror från riksdagens utredningstjänst visar att 675 000, eller 50 procent, av de som invandrat till Sverige och som är i arbetsför ålder inte är självförsörjande.

Minskad invandring

Invandring och integration hör ihop. En framgångsrik integration kräver en kraftigt minskad invandring. De senaste tio åren har över 400 000 asylrelaterade uppehållstillstånd beviljats. Vi vill införa ett volymmål så att asylmottagande inte ska överstiga nivåerna i våra nordiska grannländer. Det innebär en mottagning på ca 5 000 personer per år. Vi vill minska antalet kvotflyktingar. Kraven för arbetskraftsinvandring måste skärpas samtidigt som möjligheterna att locka spetskompetens till Sverige stärks.

Anpassning till det svenska samhället

De allra flesta kan och vill bidra – men Sverige måste våga ställa krav för att öppna dörrar. Vi föreslår språkkrav både för permanent uppehållstillstånd och medborgarskap. Det ska också krävas godkänt prov i samhällsorienteringen för medborgarskap. Vi vill avskaffa bidragen till etniskt definierade föreningar. Det krävs krafttag mot hedersbrott, och vi föreslår att fler hedersbrott leder till utvisning.

Bryt boendesegregationen

För att minska boendesegregationen föreslår vi att eget boende, EBO, för asylsökande avskaffas. Etableringsboendet för nyanlända bör tidsbegränsas. Alla i Sverige ska söka bostad på samma villkor – efter etableringstiden ska nyanlända söka som övriga befolkningen. Skatteverket uppskattar att omkring 200 000 personer är skrivna på felaktiga adresser. Därför föreslår vi också en nationell folkräkning för att komma till rätta med det utbredda fusket.

Från bidrag till jobb och självförsörjning

Den svenska välfärdsmodellen bygger på att alla som kan jobba gör det. Alla som kommer till Sverige ska steg för steg ska kvalificera sig till bidrag och välfärdsförmåner

genom jobb. Utgångspunkten är att ersättningen de första fem åren ska vara lägre än för de som bott här länge. Rätten till försörjningsstöd, etableringstillägg och andra kompletterande bidrag tas bort. Nyanlända ska under perioden i stället få etableringsersättning från staten. Moderaterna vill även ha ett bidragstak för personer som lever på försörjningsstöd: olika bidrag ska aldrig bli högre än 75 procent av lönen från ett arbete. Samtidigt ska den som fastnat i långvarigt bidragsberoende erbjudas en tidsbegränsad jobbpremie motsvarande ett fördubblat jobbskatteavdrag och heltidsaktivitet.

Svenska språket och nya klassresor

Staten behöver ta ett större ansvar för att varje barn ska ha en rättvis chans att forma sin egen framtid. För att alla barn ska lära sig tillräckligt bra svenska innan första klass behövs språkscreening i svenska hos BVC och språkförskola för barn i utsatta områden. I skolan behövs det mer undervisningstid, framför allt i svenska. För att fånga upp barn som hamnat på efterkälken ska alla elever erbjudas läxhjälp från årskurs fyra och lovskola från årskurs sex. Övningskolorna i lärarutbildningen ska prioriteras till utsatta områden, för att förbereda och utbilda nya lärare.

Mönsterbrytande förslag för ökad trygghet

Både första och andra generationens invandrare är överrepresenterade i de kriminella gängen, undantaget mc-gäng. För att bryta utvecklingen föreslår Moderaterna ett stort antal mönsterbrytande reformer: En ny lagstiftning som förbjuder deltagande i en kriminell organisation, att straffen för gängkriminella fördubblas och dagens mängdrabatt slopas. Hemliga tvångsmedel ska tillåtas i förebyggande syfte mot gängkriminella. För att stoppa ungdomskriminella från att bli livsstilskriminella måste fler unga som begår brott omhändertas enligt LVU.

Om integrationskommissionen

Integrationskommissionen bestod av en arbetsgrupp med företrädare för Moderaterna, samt en expertgrupp med forskare, samhällsdebattörer och experter. Ulf Kristersson har lett arbetet. Integrationskommissionens uppgift var att komma med genomgripande reformer för att vända på utvecklingen.

4.4 Reformerna för fler jobb och högre tillväxt

Ska Sverige kunna fortsätta vara ett rikt välfärdsland behöver tillväxtförutsättningarna stärkas. Sverige är bland de länder som har haft lägst tillväxt per capita sedan Stefan Löfven tillträdde. Efter en återhämtningsfas under 2022 finns det inte mycket som talar för att Sverige kommer att prestera bättre åren därefter. Det krävs därför en bred palett av åtgärder om Sverige ska kunna växa lika snabbt eller snabbare än andra utvecklade länder.

Problemet med en stigande arbetslöshet fanns i Sverige redan i högkonjunkturen, innan coronakrisen, och kommer att finnas kvar även efter. Det är alltså ett strukturellt problem – som kräver strukturella reformer. Den som vill knäcka arbetslösheten måste säkerställa en långsiktigt hög tillväxt. För Moderaterna är det därför tydligt att såväl en stor skattereform som en bidragsreform behöver genomföras. Utgångspunkten ska vara

bättre villkor för företag och entreprenörer samt minskat regelkrångel. Det ska också löna sig bättre att arbeta, genom framför allt sänkt skatt på lägre inkomster och införandet av ett bidragstak. Tillväxten påverkas också av politiken på en mängd andra områden som beskrivs i andra delar av denna motion: Hur mycket barnen lär sig i skolan, hur mycket vi investerar i infrastruktur och forskning, hur bostadsmarknaden fungerar och en mängd andra frågor.

4.4.1 Skattereform

Moderaterna vill sänka skatten för dem som arbetar. Vi gör det för att det är rätt; det ökar sysselsättningen och vi gör det för att det är rättvist att ansträngning lönar sig. Viktiga delar i den skattereform Moderaterna vill genomföra är ett förstärkt jobbskatteavdrag och sänkt bolagsskatt.

4.4.1.1 Jobbskatteavdrag

Moderaterna vill förstärka jobbskatteavdraget som innebär sänkt skatt för alla som jobbar, med fokus på låga och medelstora inkomster. Med våra förslag skulle alla som jobbar få sänkt skatt, alla som jobbar heltid får mellan 400 och 550 kronor. En undersköterska får exempelvis 500 kronor per månad i sänkt skatt. Förstärkningen av jobbskatteavdraget innebär att utbytet att gå från bidrag till arbete ökar, också på sikt. Tillsammans med en bidragsreform med bl.a. ett bidragstak är sänkta skatter på låga och medelstora inkomster en central reform för att knäcka arbetslösheten. Det gäller inte minst för utsatta grupper med mycket hög arbetslöshet, såsom kvinnor födda i Afrika eller Asien.

4.4.1.2 Sänkt bolagsskatt

Att företag väljer att etablera sig i Sverige och att de företag som är etablerade här har tillgång till kapital och kompetens är avgörande för vårt välstånd. Villkoren för att starta, växa och expandera behöver vara goda för att fler ska våga lämna trygga och välbetalda jobb för att starta företag. Bolagsskatter och kapitalskatter behöver vara konkurrenskraftiga och uppmuntra till investeringar i Sverige.

Enligt Konjunkturinstitutet innebär en lägre effektiv bolagsskatt (i förhållande till andra länder) både ökade utländska etableringar i Sverige och inhemska investeringar. Att BNP och BNP per capita blir högre och att skattebasen blir större samtidigt som skuldsättningen bland företag blir lägre. Moderaterna vill permanent sänka bolagsskatten. Bolagsskattens nivå är en viktig faktor för lokaliseringen av både inhemska och utländska investeringar, och det är därför viktigt att Sverige inte ligger högre än våra konkurrentländer.

4.4.2 Minskat regelkrångel för företag

Att driva företag i Sverige ska vara enkelt. Villkor och skatter för landets företagare ska utformas för att inte lägga orimliga bördor på företagare. Lagar och regler ska utformas så att de är enkla att tillämpa. Regelkrångel, byråkrati och onödig administration ska undvikas i största möjligaste mån. Sverige är på många sätt ett bra land för företagare. Det är viktigt att de saker som fungerar väl värnas. Ett exempel är förenklingar, ofta digitala lösningar, som Skatteverket och Bolagsverket gjort för företagens redovisning. Men samtidigt finns uppenbara problem som måste lösas.

Internationella utvärderingar av Sverige återkommer till vissa kritikpunkter. Regelkrångel är ett sådant. Skattekrångel, en rigid arbetsmarknad och långa tider för exempelvis miljötillstånd är problem som måste lösas. Det gäller även regulatoriska osäkerheter och inkonsekvens vid myndighetsutövning i landets kommuner.

Här är Sveriges företagare tydliga. Hälften av alla företagare i Sverige har mycket lågt eller lågt förtroende för regeringens företag- och näringslivspolitik, enligt en undersökning från Stockholms Handelskammare. Under nuvarande regering har det varit betydligt fler företag som rapporterat ökat krångel än som upplevt förenklingar. Det ökade krånglet toppade 2019, när 37 procent av företagen tyckte att det hade blivit krångligare att följa de statliga reglerna under det senaste året. En av fyra företagare

Handläggningen av ansökningar från företag är ett stort problem vid svenska myndigheter. Ett tydligt exempel är hur handläggningstiderna är långa vid olika typer av miljötillstånd. Att en del ansökningar kan ta både sex, åtta och tio år är inte rimligt. Det är inte heller rimligt att utgången av processerna är oklara och emellanåt oförutsägbara. Moderaterna vill att handläggningstiderna hos svenska myndigheter kortas och att berörda myndigheter därför ges i uppdrag att identifiera processer där det förekommer kostsamma och långa handläggningstider samt att sätta upp mål och strategier i syfte att lösa problemen. Fler myndigheter måste också ges regelförenklingsuppdrag. I dag har få myndigheter ett uttalat uppdrag att arbeta med regelförenkling. Moderaterna vill att fler myndigheter får i uppdrag att verka för regelförenkling.

Ett annat problem som företagare stöter på är att kommuner fakturerar företag för tillsynsavgifter men sedan inte genomför själva tillsynen. En genomförd tillsyn kan vara en kvalitetsstämpel på verksamheten om utfallet är bra. Därför upplever många företag det som orimligt om tillsynen inte utförs. Går det inte att i dialog med kommunerna få till en ändring är Moderaterna beredda att se över möjligheterna för lagstiftning som inte tillåter att ta ut avgifter för tillsyn som inte utförs.

5 Sverige ska vara tryggt

Om Sverige ska bli ett tryggare land att bo och leva i krävs en politisk mobilisering mot brottsligheten här och nu. Och det kräver en politik som konsekvent stärker polisen genom resurser för att få fler polisanställda – särskilt i yttre tjänst – och goda villkor så att fler väljer att bli poliser och så att de som är poliser i dag stannar kvar i yrket. En stramare rättspolitik krävs med exempelvis dubbla straff för gängkriminella, slopad mängdrabatt och ungdomsrabatt, kraftfulla åtgärder mot våld i nära relation samt en uthållig kamp mot terrorismen. Det i sin tur kräver förstärkningar av hela rättsapparaten. Att lag och ordning upprätthålls är en förutsättning för att samhället ska fungera.

Brottslighetsutvecklingen fortsätter att vara ett av de största och mest akuta samhällsproblemen. Vi ser hur otryggheten ökar i princip alla delar av samhället. Bland annat har utsattheten för sexualbrott tredubblats de senaste åren, och ungdomsrån har mer än dubblats. Enligt Brottsförebyggande rådets Nationella trygghetsundersökning 2020 (NTU) är den upplevda otryggheten i befolkningen nu större än någonsin. En tredjedel av befolkningen drar sig för att gå ut på kvällen i sitt eget bostadsområde och otryggheten är ännu större bland unga och bland kvinnor.

En särskilt allvarlig aspekt av brottsutvecklingen är den grova organiserade brottsligheten som fortsätter att koppla ett allt starkare grepp om samhället. Detta yttrar

sig bl.a. i att människor inte vågar vittna, inte heller om s.k. småbrott, och att en tystnadskultur breder ut sig, samt i en fortsatt negativ trend vad gäller den allra grävsta våldsbrottsligheten i offentlig miljö. Antalet skjutningar och sprängningar i riket har ökat under en följd av år, och 2020 blev ett dystert rekordår med i genomsnitt mer än en skjutning eller sprängning per dag. De kriminella gängens brottslighet är systemhotande. Det kräver bl.a. att lagar och verktyg som i dag kan användas mot terrorister också bör kunna användas mot de kriminella gängen. Moderaterna driver sedan tidigare ett samlat program av mönsterbrytande reformer för att stoppa de kriminella gängen:

- Dubbla straff för gängkriminella
- Inför ett system med visitationszoner
- Inför ett system med anonyma vittnen
- Det ska vara straffbart att vara med i ett kriminellt gäng
- Ge polisen kraftigt förstärkta möjligheter att avlyssna och övervaka gängmedlemmar
- Fler LVU-omhändertaganden för att hindra att barn fostras in i kriminalitet
- En ny huvudregel i sekretesslagstiftningen: myndigheter ska dela all relevant information med polisen
- Nya riktlinjer till samtliga relevanta myndigheter att aktivt bidra i det brottsbekämpande arbetet
- Fler gängmedlemmar ska utvisas från Sverige
- ”Go for the money” – det ska bli enklare att beslagta egendom från kriminella

För att utvecklingen med den ökande otryggheten ska vändas måste mer resurser avsättas till rätt saker. I detta arbete tar Moderaternas vårmotion ytterligare viktiga steg.

5.1 Hela rättsväsendet behöver stärkas

Samtliga väsentliga myndigheter inom rättsväsendet (Sveriges domstolar, Åklagarmyndigheten, Polismyndigheten och Kriminalvården) är underdimensionerade i förhållande till de uppgifter som de har att lösa. Det finns dessutom all anledning att tro att belastningen på rättsväsendet kommer att fortsätta främst med hänsyn till den pågående trenden med ökande grov brottslighet. Om Moderaterna bildar regering efter valet 2022 kommer dessutom omfattande reformer att genomföras på rättsområdet. Det kommer att innebära längre fängelsestraff, en effektivare brottsbekämpning och en högre brottsupplärning. Det kommer att kräva ytterligare resurser till de brottsbekämpande myndigheterna, men också domstolarna och Kriminalvården.

Inom Kriminalvården råder det redan i dag överbeläggning inom princip hela verksamheten, både på anstalter och häkten. Det beror på att regeringen inte tagit höjd för brottsutvecklingen. Läget inom Åklagarmyndigheten är också mycket ansträngt och riksåklagaren har flaggat för att myndigheten kommer att behöva ytterligare budgetförstärkningar för att rekrytera fler åklagare. Och när övriga delar av rättsväsendet förstärks kommer även domstolarna att behöva mer resurser.

För att Sverige inte ska komma kraftigt på efterkälken i förhållande till brottsutvecklingen föreslår Moderaterna att myndigheterna inom rättsväsendet tillförs nödvändiga resurser över tid. Utgångspunkten måste vara myndigheternas egna äskanden om medel i sina respektive budgetunderlag. Särskilt viktigt är att myndigheterna får budgetsbesked i god tid för att på det sättet kunna planera sin verksamhet så långsiktigt som möjligt och fortsätta expandera i den takt som är nödvändig.

Vi kan konstatera att rättsväsendet myndigheter i sina budgetunderlag för 2022 har äskat tillskott, utöver redan beslutade anslagsnivåer, i storleksordningen hundratals miljoner. Om Moderaterna bildar regering efter valet 2022 kommer dessutom omfattande reformer att genomföras på rättsområdet. Det kommer att innebära längre fängelsestraff, en effektivare brottsbekämpning och en högre brottsupplärning. Det kommer att kräva ytterligare resurser till de brottsbekämpande myndigheterna, men också domstolarna och Kriminalvården.

5.2 Stärk Tullverket för att bekämpa brottslighet

Internationella stöldligor står för en stor andel av brottsligheten i Sverige – närmare 50 procent av bostadsinbrotten och upp till omkring 90 procent av stölderna av bilar, bildelar, båtmotorer och jordbruksmaskiner. Uppskattningsvis för de internationella stöldligorna ut gods till ett värde av upp till omkring 2 miljarder kronor årligen. Den grova organiserade brottsligheten blir samtidigt alltmer gränsöverskridande och använder sig av alltmer avancerade brottsupplägg. Polisen behöver betydligt mer stöd i arbetet mot de kriminella. Tullverket varnar för att smuggling bedrivs på ett sätt som ”påminner om legal affärsverksamhet”. Myndigheten beskriver specialiserade brottsentreprenörer som arbetar genom nätverk där de säljer sin expertis i olika sorters smugglingsarrangemang och att ligorna kontrollerar hela logistikkedjor. Den allvarliga brottsligheten kan stävjas med bättre kontroller vid gränsen med ett starkare tullverk som har större befogenheter och mer resurser. Moderaterna föreslår i den här vårmotionen ett nytt åtgärdspaket för att rusta Tullverket och tydligt stärka Sveriges gränsskydd.

- Tullverket ska få befogenhet att genomföra systematiska stickprovskontroller vid utförsel ur landet. Fler stickprovskontroller skulle stoppa fler stöldligor.
- Tullverket ska kunna utreda penningtvättbrott. Tullen kan i dag inte utreda penningtvättbrott när de exempelvis i smugglingssammanhang upptäcker resenärer med stora mängder kontanter. Att andra myndigheter behöver ta vid för att utreda penningtvättsbrotten skapar en flaskhals.
- Utökade möjligheter för tulltjänstemän att bära skjutvapen. Tullverket spelar en viktig roll för att bekämpa organiserad brottslighet. Tulltjänstemännen förtjänar ett mer proportionerligt skydd i mötet med grovt kriminella. Tullpersonal ska i yrket kunna hantera yrkeskriminella som exempelvis bär på och transporterar vapen.
- Tullverket ska kunna genomföra husrannsakan i fler fall. Ska Tullverket kunna stötta polisen effektivare och snabbare behöver de större befogenheter att kunna vidta tvångsåtgärder och att genomföra husrannsakan.
- Höjda anslag – mer pengar till Tullverket. Moderaterna vill öka anslaget till Tullverket med 400 miljoner kronor på tre års sikt. Höjningen av anslaget ska säkra att tullen klarar av de nya uppgifterna, och kan anställa fler kollegor som hjälper till.

5.3 En ny riktad lönesatsning för poliser

En effektiv poliskår kräver att det finns tillräckligt många kvalificerade poliser. Den nuvarande beslutade politiska inriktningen är att antalet polisanställda ska öka med 10 000. Denna målsättning är bra, men det måste också vidtas åtgärder för att den ska kunna förverkligas.

För det första måste polisutbildningen attrahera tillräckligt många kvalificerade kandidater. Brist på kvalificerade sökande till polisutbildningen förefaller i nuläget vara ett av de mest allvarliga hindren för polisens nödvändiga expansion. Platser på polisutbildningen står tomma år efter år. Vid antagningen till vårterminen 2020 tillsattes exempelvis endast knappt 1 400 av totalt drygt 2 000 platser. Över 600 platser stod tomma. De senaste fyra åren har i genomsnitt mer än en femtedel av alla platser på polisutbildningen fått stå tomma på grund av brist på kvalificerade sökande.

För det andra måste duktiga poliser förmås att stanna kvar i yrket. Även detta har varit ett tydligt problem. I november 2020 planerade mer än 40 procent av alla poliser, enligt en undersökning från Polisförbundet, att lämna polisyrket.

För att underlätta rekryteringen av fler kvalificerade poliser, och få fler duktiga poliser att stanna i yrket, vill vi fortsätta den riktade lönesatsning som M och KD fick på plats i budgeten 2019. Satsningen innebär att poliser ska kunna få 3 000 kronor mer i lön varje månad, än vad som hade varit fallet utan satsningen.

Moderaterna fortsätter den riktade lönesatsningen till landets poliser. Vi utökar dessutom nu satsningen med ytterligare 350 miljoner kronor på tre års sikt, utöver de medel som avsattes i M/KD-budgeten. Om poliserna blir fler ska samtliga kunna få en högre lön.

5.4 Nya tekniska möjligheter för polisen att utreda grov brottslighet

Polisen har aviserat att myndigheten har ett stort och i framtiden växande behov av teknisk utrustning för att hålla jämna steg med brottsutvecklingen. Det handlar delvis om nödvändiga pengar för att upprätthålla polisens nuvarande tekniska nivå i takt med att myndigheten växer. Men det handlar också om pengar som ska öka och stärka polisens tekniska förmåga, t.ex. genom fler bevakningskameror i offentlig miljö, fler kroppskameror och fler kameror i polisbilar. Fler kameror ökar bl.a. polisens möjlighet att dokumentera skador och annan relevant bevisning – t.ex. samtal med målsäganden – direkt på en brottsplats. Detta kan bl.a. ha betydelse i utredningar om våld i nära relation där brottsoffret inte sällan tar tillbaka sina uppgifter under förundersökningen.

Till detta kommer att Polismyndigheten kommer att ha ökande kostnader kopplade till användningen av hemliga tvångsmedel såsom telefonavlyssning och hemlig dataavläsning. Verktyg som är helt avgörande i kampen mot den grova organiserade brottsligheten. Möjligheten till hemlig dataavläsning har under det senaste året använts i ett stort antal utredningar kopplade till grov organiserad brottslighet. Det kostar pengar.

För att komma åt den grova organiserade brottsligheten krävs dock även ny mönsterbrytande lagstiftning. Som rikspolischefen har konstaterat saknar svensk polis de offensiva verktyg som behövs i form av hemliga tvångsmedel. Moderaterna har därför föreslagit att det bör införas en möjlighet till preventiv användning av hemliga tvångsmedel – t.ex. hemlig avlyssning eller hemlig dataavläsning – mot personer som är skäligen misstänkta för att vara aktiva i kriminella nätverk. Att det finns en mycket stor brottsbekämpande potential i att ge polisen vassare och mer moderna befogenheter för avlyssning och hemlig dataavläsning är tydligt, bl.a. efter de stora framgångar som brottsbekämpande myndigheter i hela Europa, inklusive Sverige, har haft tack vare att fransk polis lyckats knäcka den krypterade kommunikationstjänsten Encrochat.

När polisen får nya verktyg och mer resurser för att använda dessa bör också rättssäkerhetsskyddet som omgärdar de brottsbekämpande myndigheternas användning

av hemliga tvångsmedel förstärkas. Polisens användning av hemliga tvångsmedel är i dag underkastad granskning av Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten (SIN).

Moderaterna kommer att avsätta 400 miljoner kronor/år för att förstärka polisens tekniska förmåga att bekämpa och klara upp brott. Polisen måste ha tillräckligt med resurser för att bedriva ett aktivt och effektivt utredningsarbete mot den organiserade brottsligheten.

Moderaterna kommer även att utöka anslagen till SIN för att förstärka tillsynen över polisen och övriga brottsbekämpande myndigheter.

5.5 Stoppa mäns våld mot kvinnor

I spåren av isolering och oro visar larmrapporter att våldet i nära relationer ökar. Bara under de senaste veckorna, när denna vårmotion skrivs, har fem kvinnor mördats av närstående män. Det är en utveckling som måste tas på största allvar och Sverige behöver skyndsamt få på plats bättre skydd mot våldsutsatta kvinnor. Under pandemin har det blivit svårare att söka hjälp när utsatta, ofta kvinnor, tvingas stanna hemma med sin förövare. Kvinnojourer och hjälporganisationer runt om i Sverige har larmat om ett ökat stödbehov. Därför föreslog Moderaterna i budgetmotionen för 2021 att anslaget till kvinnojourerna skulle öka med 80 miljoner kronor så att de ska ha tillräckligt med stödinsatser och en god beredskap. Vi har även föreslagit att regeringen skyndsamt bör se över möjligheten att införa nya kontaktvägar för den som utsätts för våld. Det kan exempelvis handla om att bredda möjligheten att larma via sms i nödsituationer, eller fysiska funktioner i form av kodord som nu prövats i andra länder.

Moderaterna vill även skärpa straffskalan för grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning så att dagens nio månader till sex års fängelse, höjs till ett år respektive tio års fängelse. Bestämmelserna tar sikte på upprepade kränkningar som begås i en nära relation. Vi vill också att fotboja används i fler fall då ett kontaktförbud meddelats. I dag krävs att en gärningsman bryter mot ett kontaktförbud för att kontaktförbud med fotboja ska kunna meddelas. Det innebär en otrygghet för brottsutsatta kvinnor och riskerar medföra en omotiverad risk. Moderaterna har därför föreslagit att beslutet om huruvida kontaktförbud ska förenas med fotboja ska kunna meddelas direkt och det är bra att det förslaget nu ser ut att bli verklighet.

5.6 Hårdare straff vid sexualbrott

Moderaterna vill ha en rättspolitik som skyddar brottsoffren. Det innebär att farliga brottslingar måste låsas in under längre tid. Straffen för sexualbrott behöver därför höjas. Minimistraflet för våldtäkt bör höjas från två till tre års fängelse och ett nytt brott, grovt sexuellt ofredande, behöver införas. Mängdrabatten i dess nuvarande form bör avskaffas så att brottslingar som begår flera brott sitter inlåsta betydligt längre. Reglerna för villkorlig frigivning bör ändras så att den som inte sköter sig inte blir släppt ur fängelset i förtid. Vi vill också utreda förvaring på obestämd tid av särskild samhälls-farliga brottslingar, exempelvis serievåldtäktsmän. Dessutom behöver sexualbrotts-utredningarna bli bättre så att fler gärningsmän fälls. Moderaterna vill därför se särskilda grupper som är specialiserade på sexualbrott i samtliga polisens sju regioner.

5.7 Strängare syn på ungas brottslighet

Lagstiftningen är inte anpassad efter dagens verklighet där unga begår en stor andel av de mycket grova brotten. Den som fyllt 18 år ska också ta sitt straff som en vuxen. Moderaterna vill avskaffa ungdomsrabatten för vuxna gärningsmän och utreda en sänkt straffmyndighetsålder. Samtidigt bör ribban för att häkta ungdomar sänkas och särskilda ungdomshäkten bör införas. Moderaterna vill vidare att Kriminalvården ska ta över ansvaret för grovt kriminella unga från kommunerna och socialtjänsten.

6 Återställ ordning och reda

En större invandring än vad Sverige klarat av har lett till omfattande integrationsproblem. Sveriges invandring behöver anpassas efter vår förmåga att klara integrationen. En otydlig migrationspolitik – där ett nej i praktiken inte betytt nej – tillsammans med stora brister i folkbokföringen har lett till att Sverige tappat kontrollen över vilka som vistas i landet. Följden har blivit ett växande skuggsamhälle där människor utnyttjas och välfärdssystem missbrukas. Moderaterna vill vidta åtgärder för att invandringen ska bli bra för Sverige och för att återställa ordning och reda i välfärdsystemen.

6.1 Invandringen ska vara bra för Sverige

Moderaternas mål för invandringspolitiken är att invandringen ska vara bra för Sverige. Sverige ska vara ett land som tar sin del av ansvaret för att hjälpa människor på flykt i en trasig värld. Men vi måste samtidigt bära det fulla ansvaret för att de människor som kommer hit blir en del av samhället. Det finns ingen anledning att de ekonomiska och sociala kostnaderna för asylinvandring ska vara större än nödvändigt. Invandringen till Sverige måste precis som alla andra politikområden ha en folklig förankring.

Antalet människor som kommer till Sverige påverkar möjligheterna att lyckas med integrationen. Därför är den svenska migrationspolitiken en avgörande del av integrationspolitiken och den måste behandlas därefter. Sverige har under alltför lång tid haft en hög asylrelaterad invandring, utan att ta verkligt ansvar för att de som invandrar också ska bli en del av det svenska samhället. I dag är integrationsproblemen uppenbara.

6.1.1 Inför volymmål

Sverige behöver en målstyrd, stram och långsiktigt hållbar migrationspolitik – som utgår från vår integrationsförmåga. Trots den tillfälliga begränsningslagen har det svenska asylmottagandet fortsatt varit en av de högsta i EU, sett till både absoluta antal och utifrån befolkningens mängd. Moderaternas uppfattning är att antalet asylansökningar behöver minska från nivåer på ca 21 000–22 000, som var Migrationsverkets planeringsåtaganden innan pandemin till ca 5 000 per år, och därmed ligga på en liknande nivå som asylmottagandet i våra nordiska grannländer. Ett skärpt regelverk för anhöriginvandring kommer även det att leda till färre ansökningar och uppehållstillstånd på grund av anknytning. Med de förslag som Moderaterna har lagt fram skulle invandringen till Sverige hamna på betydligt lägre nivåer. Moderaterna vill införa ett volymmål för invandringen till Sverige som utgår från Sveriges integrationsförmåga. Om

volymmålet riskerar att överskridas kommer politiska åtgärder att behöva vidtas. Det handlar exempelvis om att anpassa de regler och förmåner som gör Sverige attraktivt som asylland till vad som gäller i andra jämförbara europeiska länder. Sådana åtgärder skulle medföra att färre personer väljer att söka sig till just Sverige. Volymmålet är avsett som ett kraftfullt styrmedel och är förenligt med Sveriges internationella konventionsåtaganden och respekterar asylrätten. Ett överskridet mål kan aldrig i sig vara avslagsgrund för en enskild asylansökan.

6.1.2 Anpassning till det svenska samhället

De allra flesta kan och vill bidra – men Sverige måste våga ställa krav för att öppna dörrar. Vi föreslår språkkrav både för permanent uppehållstillstånd och medborgarskap. Det ska också krävas godkänt prov i samhällsorienteringen för medborgarskap. Vi vill avskaffa bidragen till etniskt definierade föreningar. Det krävs krafttag mot hedersbrott, och vi föreslår att fler hedersbrott leder till utvisning.

6.1.3 Minskat mottagande av kvotflyktingar

Sedan migrationsöverenskommelsen 2015 tar Sverige emot 5 000 kvotflyktingar om året, genom FN:s kvotflyktingsystem. Det gör Sverige till ett av världens största mottagarländer. Det gäller både sett till befolkningens storlek och i absoluta tal. Kvotflyktingarna tillhör några av världens mest utsatta människor och Sverige ska fortsatt ge dessa människor en fristad från förföljelse och förtryck. På sikt vill därför Moderaterna se en övergång till ett renodlat kvotflyktingmottagande. I väntan på att ett mer ordnat kvotflyktingsystem bör Sverige återställa nivån på kvotflyktingmottagandet till 1 900 kvotflyktingar per år. Nivån ska gälla till dess att volymmålet för svenskt asylmottagande är på plats och tillräckliga åtgärder vidtagits för att det ska kunna nås. Sverige bör, likt flera andra länder, ställa krav till FN-organet UNHCR i vilket underlag kvotflyktingarna ska väljas från. Det gäller krav på integrationsförmåga samt att i större utsträckning ta emot kvinnor och flickor.

6.1.4 Familjeåterförening och anhöriginvandring

Politiken för familjeåterförening och anhöriginvandring behöver vara restriktiv. Moderaterna föreslår bl.a. att försörjningskravet ska höjas till att motsvara en lägsta lön vid heltidsanställning enligt kollektivavtal eller branschpraxis. Det är en skillnad på ca 6 000 kronor jämfört med i dag. Moderaterna vill också införa krav på deltagande i språk- och samhällskunskapsutbildning samt aktivt arbetssökande för att en utländsk medborgare ska anses ha välgrundade utsikter för ett varaktigt uppehållstillstånd och därmed vara berättigad till familjeåterförening eller anhöriginvandring. Vi vill dessutom införa ett vistelsekrav på två år. Vår restriktiva politik för anknytningsärenden bedöms minska antalet ansökningar samt antalet anhöriga som kommer till Sverige.

6.1.5 Ett nej ska vara ett nej

Moderaternas återvändandepolitik syftar till att ett nej också i praktiken ska förbli ett nej. Det handlar bl.a. om utökade befogenheter till Polismyndigheten vid inre utlänningskontroller, en översyn av sekretesslagstiftningen, försvåra för personer att leva utan tillstånd i Sverige, ge kommuner och myndigheter en skyldighet att meddela Polismyndigheten och/eller Migrationsverket om de kommer i kontakt med en person

som saknar tillstånd att vistas i landet, samt införa nya tvångsåtgärder som boende-skyldighet och elektronisk övervakning. Vi vill dessutom att den föreslagna förteckningen över säkra länder ses över och att reglerna stramas upp så att Migrationsverkets arbete med uppenbart ogrundade asylansökningar blir effektivt. Vi säger dessutom nej till lättnader i gymnasielagen, möjligheten till spårbyte och andra förslag som motverkar ett effektivt återvändande. Sammantaget innebär Moderaternas politik att invandringen till Sverige kommer att minska och därmed kan också statens kostnader för migrationen minska.

6.1.6 Fler förvarsplatser

I dag finns det ca 520 förvarsplatser fördelade på sex förvar, varav det nordligaste ligger i Gävle. Polismyndigheten tar cirka 75–80 procent av dessa platser i anspråk. Bristen på förvarsplatser leder till att människor avviker. Enligt Migrationsverkets och Polismyndighetens bedömning ligger behovet i Sverige på 1 100–1 200 platser. Brist på förvarsplatser ska inte få till följd att personer som borde tas i förvar inte gör det eller att förvarstagna personer släpps för att lämna plats till andra mer prioriterade ärenden, vilket nu förekommer. Riksrevisionen har bedömt att återvändandearbetet riskerar att bli dyrare och svårare på grund av Migrationsverkets begränsade möjligheter att använda förvar. Antalet förvarsplatser i Sverige måste bli fler och det behövs en förvarsanläggning i norra Sverige.

6.1.7 Förbättra arbetskraftsinvandringen

Arbetskraftsinvandringen har varit ett värdefullt tillskott till svensk ekonomi, och högkvalificerad arbetskraftsinvandring kommer fortsatt att vara viktig för Sverige. Samtidigt måste fusk och kriminalitet kopplad till arbetskraftsinvandring bekämpas och den rekordhöga arbetslösheten åtgärdas. Därtill har den svenska arbetsmarknaden förändrats. Sverige har under de senaste åren haft en hög nivå på asylinvandringen, och en stor andel av dem som har kommit har inte uppnått självförsörjning. Arbetslösheten, inte minst bland utrikes födda, kommer att vara en av Sveriges riktigt stora utmaningar kommande år. Det svenska regelverket för arbetskraftsinvandring ska vara tydligt inriktat på högkvalificerad arbetskraft, samtidigt som alla former av missbruk motverkas.

Moderaterna vill därför att arbetskraftsinvandring bara tillåts för arbeten med lön som ligger över den svenska medianlönen. I nuläget motsvarar det 31 700 kronor per månad. Säsongsanställningar, exempelvis bärplockare och plantörer, ska vara undantagna från dessa inkomstregler i enlighet med gällande EU-regler. Genom ett högre lönekrav för arbetskraftsinvandring kan den arbetskraft som redan finns i Sveriges bättre tas till vara för andra arbeten. Ska detta fungera i praktiken krävs bidragsreformer, dels ett bidragstak dels kvalificering in i välfärden för nyanlända. Vi vill samtidigt införa ett försörjningskrav, som innefattar ett tydligt krav på bostad av viss storlek och standard, för anhöriga till arbetskraftsinvandrare

Trots ny lagstiftning och praxis fortsätter kompetensutvisningarna. Regelverket måste därför ändras så en helhetsbedömning görs och mindre fel inte per automatik leder till utvisning. Samtidigt bör fler sanktioner än utvisning av arbetstagaren införas när arbetsgivaren har gjort fel.

6.1.7.1 Stoppa fusk och missbruk i arbetskraftsinvandringen

Oseriösa aktörer som använder arbetskraftsinvandringen som ett sätt att tjäna pengar på skattebetalarna bekostnad måste stoppas. Moderaterna vill ta krafttag mot fusk.

Nej till spårbyte: Spårbyte är en möjlighet för asylsökande som jobbar att, vid avslag på sin asylansökan, söka arbetstillstånd direkt när sökanden befinner sig i Sverige. Detta är ett undantag från huvudregeln om arbetstillstånd ska vara ordnat före inresa till Sverige. Moderaterna vill att möjligheten till spårbyte tas bort. Den innebär en sammanblandning av asylsystemet och systemet med arbetskraftsinvandring och strider mot principen att asylprocessen ska ha ett tydligt avslut.

Krav på att betala in sociala avgifter i förskott: För att minska riskerna för fusk bör ett system där det ställs krav på att betala in sociala avgifter i förtid övervägas. Det kan exempelvis utformas så att arbetsgivaren under de två första åren av en anställning ska betala in sociala avgifter kvartalsvis i förskott.

Stopp för arbetskraftsinvandring av personliga assistenter: Arbetskraftsinvandring vad gäller personliga assistenter är i för stor utsträckning förenad med missbruk och fusk. Moderaterna vill därför införas ett stopp för arbetskraftsinvandring till Sverige som personlig assistans. Vid behov är vi redo att införa spärrar även mot andra yrkeskategorier.

Tydlig kriminalisering av handel med arbetstillstånd som sker med falska intyg: Handel med arbetstillstånd med hjälp av falska intyg bedöms vara en inkomstkälla för organiserad brottslighet. Dagens rättspraxis innebär dock att gärningsmän som begår denna brottslighet inte kan dömas för någon form av människosmuggling. Moderaterna vill därför se över lagstiftningen gällande människosmuggling i syfte att kriminalisera handel med arbetstillstånd och motverka att människor far illa.

Nytt brott – arbetskraftsmissbruk – och skärpta straff: Moderaterna vill införa ett nytt brott – arbetskraftsmissbruk – där allvaret i missbruk av systemet med arbetskraftsinvandring ska tydliggöras och straffen skärpas.

Migrationsverket bör ges möjlighet att använda biometriska data: Brottslighet med falska eller utnyttjade identiteter ökar. För att förhindra att tredjelandsmedborgare kan få fler flera identiteter i Sverige bör Migrationsverket ges rätt att uppta, lagra och söka biometriska data avseende samtliga personer som söker uppehållstillstånd i Sverige, däribland arbetskraftsinvandrare.

Migrationsverket ska få direktåtkomst till andra myndigheters databaser: För att Migrationsverket ska kunna förebygga, kontrollera samt utreda fusk och missbruk behöver myndigheten få direktåtkomst till Skatteverkets, Försäkringskassans, Pensionsmyndighetens och Kronofogdemyndighetens databaser. Moderaterna avser att i närtid lägga ett skarpt lagstiftningsförslag om det i riksdagen.

6.2 Stoppa bidragsfusk

Svenska bidrag ska gå till dem som har störst behov av dem. Dessvärre har det svenska välfärdssystemet i stället i det närmaste blivit en bankomat för bedragare. De senaste tio åren har antalet anmälda bidragsbrott ökat med 153 procent. Riskerna finns att det bara är toppen av ett isberg. Summorna som försvinner uppskattas till 18 miljarder kronor – varje år. För att komma till rätta med detta vill Moderaterna vidta krafttag mot bidragsfusk.

6.2.1 Genomför en nationell folkräkning

Sverige har allvarliga problem med grov organiserad brottslighet, omfattande utanförskap och bidragsbrott. Brister i kontrollen av folkbokföringen är en av flera faktorer som lagt grunden till att dessa problem är så pass omfattande. Moderaterna vill nu skapa ordning och reda genom att vidta åtgärder som gör att staten kan fastställa vilka som lever i Sverige.

Antalet människor som vistas i Sverige utan tillåtelse är i dag okänt. Skatteverket uppskattar att omkring 200 000 personer är skrivna på felaktiga adresser i landet. Men exakt hur omfattande problemen är vet ingen. En folkbokföring som staten inte har kontroll över kommer till en stor kostnad för skattebetalarna och försvårar arbetet med att hjälpa de som behöver samhällets stöd allra mest.

Fusk med folkbokföringsuppgifter är också en avgörande faktor i den organiserade brottslighetens verksamhet. Genom att ange falska folkbokföringsuppgifter kan kriminella dölja sin identitet. När staten inte vet vem som bor var blir det enklare för brottslingar att gömma sig undan rättsvisan och på så sätt fortsätta sin destruktiva verksamhet. Kriminella använder i dag falska adresser för att tillskansa sig bidrag och välfärdsförmåner som man egentligen inte har rätt till. Bristerna i Sveriges folkbokföring har varit kända under längre tid.

En nationell folkräkning är en viktig åtgärd för att slå vakt om samhällskontraktet och upprätta ett tryggare Sverige. Följande moment bör vara utgångspunkter i genomförandet av folkräkningen:

1. Skatteverket bör ansvara för genomförandet av folkräkningen och samarbeta med kommunerna och relevanta myndigheter i genomförandet, såsom Statistiska centralbyrån (SCB) och Polismyndigheten. Genomförandet kan ske med olika tillvägagångssätt. I de flesta fall bör personer kunna verifiera sin folkbokföring digitalt, eller exempelvis genom fysiskt formulär och brev. Det är angeläget att myndigheterna säkerställer att informationen till de som är folkbokförda i Sverige, om att och hur folkräkningen ska genomföras, är tydlig och lättillgänglig.
2. Skatteverket, kommuner och övriga berörda myndigheter bör arbeta enligt riskprincipen. Det skulle innebära att fysiska besök görs på adresser och i områden som utmärker sig, där det finns misstanke om felaktig folkbokföring exempelvis där ovanligt många finns folkbokförda eller där omsättningen av folkbokföring är stor.
3. Det bör ses över hur regelverk och tillämpning bör förändras och hur berörda myndigheter effektivt kan säkerställa att de som ej verifierats i folkräkningen inte fortsatt får ta del av de bidrag och andra välfärdsförmåner som kopplas till folkbokföringen. De som ej verifierats i folkräkningen bör omedelbart gå miste om de bidrag som följer med folkbokföringen.

6.2.2 Reform mot bidragsfusk

Moderaterna föreslår att det inrättas en bidragsbrottsenhet på Försäkringskassan – och ansvaret för att åtala bidragsbrott flyttas till ekobrottsmyndigheten. Det finns inte med i regeringens proposition Ett starkare skydd för välfärdssystemen. Dessutom vill vi att underrättelseskyldigheten vid misstanke om bidragsbrott vidgas till fusk och missbruk som utförs av företag och organisationer. Socialtjänsten ska också ha möjlighet att underrätta andra myndigheter vid misstanke om brott. Vi anser också att bidragsbrottslagen ska omfatta den statliga lönegarantin samt de stödsystem som kommit på plats

efter coronakrisen. Tillsammans med förslag som gör det mer lönsamt att arbeta genom sänkt skatt på lägre inkomster gör dessa reformer att fler kommer att lämna bidragsberoende för jobb.

6.2.3 Reformera folkbildningen för att stävja fusk

Folkbildningen behöver genomlysas och reformeras. Regeringen har under de senaste åren kraftigt ökat anslagen till folkbildningen. Vi anser det nu vara rimligt att minska detta stöd. Samtidigt måste fusk och bedrägerier som framkommit inom studieförbunden klaras upp. Initierade forskare menar att fusk kan röra sig om miljardbelopp. Regeringen behöver tillsätta en extern granskning och revision av studieförbunden för att återupprätta legitimiteten och förtroendet.

7 Valuta för skattepengarna

Sveriges medborgare ska i alla lägen kunna veta att deras skattepengar används på ett effektivt sätt och prioriteras till de områden där resurserna gör mest nytta. Att ge valuta för skattepengarna handlar både om att det offentliga ska leva upp till de förväntningar vi har rätt att ställa, men också att utgifterna – och i förlängningen skatterna – inte blir för höga.

7.1 Sänkt skatt på pension

Den som ett helt arbetsliv varit med och byggt Sverige måste känna att det lönat sig – att pensionen räcker till. En starkare ekonomi och fler i arbete skapar förutsättningar för en positiv utveckling av pensionerna. Inget är viktigare för en högre pension än att sysselsättningen och att antalet arbetade timmar utvecklas väl samt att reallönerna ökar, eftersom pensionerna bygger på hur ekonomin utvecklas. Det finns ett stort värde i att ge landets pensionärer större ekonomiska marginaler. Många pensionärer får i dag inte ekonomin att gå ihop. Det är bra att det finns en politisk överenskommelse om att förstärka grundskyddet i pensionssystemet, men mer måste göras för att stärka pensionärernas ekonomi. Sänkt skatt på pension är en viktig del i detta. För att förbättra de ekonomiska förutsättningarna för pensionärer vill Moderaterna sänka skatten för alla pensionärer i samma omfattning som vi sänker skatten på arbetsinkomster.

7.2 Sjukvård att lita på

En förutsättning för ett legitimt och fungerande samhällskontrakt är att alla som betalar in skatt också får valuta för sina inbetalade skattepengar – i form av en fungerande välfärd, som man kan känna sig trygg med oavsett var i landet man bor. Sjukvård ska ges i rätt tid, på rätt plats och hålla hög kvalitet. Alla har rätt till likvärdig vård, oavsett var i landet man bor. Patienten och patientsäkerheten ska sättas främst. Kontinuiteten i kontakter mellan patient och vårdens medarbetare måste bli bättre. Hälso- och sjukvården behöver en mångfald av utförare som kan bidra till att stärka kvalitet och utveckling av olika vårdverksamheter. Alla ska kunna välja vård utifrån sina individuella förutsättningar och behov.

Den svenska hälso- och sjukvårdens brister och svagheter handlar framför allt om långa vårdköer och väntetider, bristande tillgänglighet och brist på vårdplatser. Det finns också brister i samordningen och kontinuiteten i vården.

7.2.1 Korta köerna till sjukvården

Svensk hälso- och sjukvård ställde snabbt om för att möta det ökande behovet av intensivvårdsplatser i samband med coronapandemin. Samtidigt har den vård som inte varit akut fått stå tillbaka. Det innebär att de långa vårdköer som fanns redan innan pandemin nu vuxit sig ännu längre. Det drabbar människor som behöver allt ifrån behandling mot cancer eller diabetes till dem som behöver byta ut sin höftled.

Sverige har längre väntetider än de flesta jämförbara länder, enligt en undersökning från Myndigheten för vård- och omsorgsanalys. Andelen som fick vård inom vårdgarantins ramar har också minskat under nuvarande regering, från 83 procent 2014 till 73 procent 2019. Det krävs ett fortsatt metodiskt arbete med att förbättra tillgängligheten och korta köerna.

Moderaterna vill vidareutveckla kömiljarderna och vårdgarantin. Det handlar bl.a. om att rikta reformen mot de områden där köerna är som längst. En stor andel av kömiljarderna ska användas till den somatiska slutenvården och omfatta bl.a. första besök och operationer inom specialistvården. En andra del av kömiljarderna ska riktas direkt till barn- och ungdomspsykiatri. Den förstärkta vårdgarantin som ger barn och unga med psykisk ohälsa rätt till vård och stöd inom 30 dagar ska säkerställas. Vi vill också inkludera den första linjens psykiatri för barn och unga så att lättare psykiatriska diagnoser kan hanteras där och frigöra resurser för barn med exempelvis svår ångest, självmordstankar eller allvarliga ätstörningar. En tredje betydande andel av kömiljarderna ska riktas specifikt till att korta köerna, väntetiderna och ledtiderna inom cancervården.

7.2.2 Cancervård utan köer – med en ny uppdaterad nationell cancerstrategi

Den nationella cancerstrategin behöver uppdateras i syfte att stärka den långsiktiga medicinska vården gällande cancersjukdomar och prioritera att korta köerna och ledtiderna. Den behöver också uppdateras och förnyas på grund av den snabba utveckling som sker inom ny diagnostik med hjälp av artificiell intelligens och biomarkörer samt vad gäller ökade möjligheter till individuell cancerbehandling med precisionsmedicin så som immunterapier samt cell- och genterapier.

Moderaterna vill att det införs en vårdgaranti för cancerpatienter. Den lagstadgade vårdgarantins nuvarande 90-dagars tidsgräns för första besök respektive behandling inom specialistvården räcker inte till. Vårdgarantin ska därför knytas till standardiserade vårdförlopp som tagits fram och kontinuerligt utvecklas inom cancervården. Till vårdgarantin knyts specifika resurser inom ramen för de kömiljarder som vi föreslår ska ingå i helheten att korta vårdköerna i Sverige.

Om cancervård inte kan ges inom uppsatta tidsgränser ska patienten ha rätt att vända sig till en annan vårdgivare och bli ersatt för de merkostnader detta innebär. Detta som ett tydligt redskap att alla som drabbats av cancer ska få rätt vård i rätt tid. De standardiserade vårdförloppen behöver utvecklas. Rehabilitering och återbesök ska ingå.

Moderaterna vill samtidigt att en samlad nationell barncancerstrategi utgör en central del av en uppdaterad nationell cancerstrategi. Barncancerstrategin ska bl.a. innehålla fördubblade satsningar på barncancervården och säkerställa att alla

barncancerpatienter och deras nära anhöriga ska erbjudas en rehabiliteringsplan och psykosocialt stöd.

7.2.3 Stärk den medicinska kompetensen i äldreomsorgen

Coronakommissionen har visat på stora brister vad gäller den medicinska kompetensen inom äldreomsorgen. Exempelvis har många äldre på särskilda boenden som drabbats av covid-19 inte fått individuella medicinska bedömningar av läkare och sjuksköterskor. Coronakommissionen bedömer att detta är helt oacceptabelt och skriver att sjuksköterskekompetens som huvudregel bör finnas på plats på ett särskilt boende dygnet runt under alla veckans dagar. Ett sådant krav skulle bättre tillgodose omsorgsmottagarnas vårdbehov på flera sätt – både genom sjuksköterskans egna vårdinsatser, men också genom att en sjuksköterska skulle kunna leda och handleda den övriga omsorgspersonalen och utveckla deras kompetens.

Bristen på medicinsk kompetens inom äldreomsorgen har dock skapat problem redan före pandemin. Äldreomsorg handlar inte enbart om omsorg, utan ofta handlar det även om krävande äldresjukvård. Majoriteten av personer i särskilda boenden och de med hemsjukvård har en omfattande och komplicerad sjukdomsbild. Flertalet av de som bor på särskilt boende har demenssymtom. Utvecklingen med fler äldre och därmed ett ökat vårdbehov har inte följts åt av förstärkt medicinsk kompetens. Enligt Socialstyrelsens statistik har antalet sjuksköterskor i äldreomsorgen sjunkit de senaste åren och ligger i dag på ca 14 000, varav knappt hälften jobbar på särskilda boenden. Även specialistläkarna i geriatrik har minskat per antalet äldre. Det är viktigt att en långsiktig plan för hur tillgången till behandlande läkare i äldreomsorgen kan stärkas och för hur dygnetruntbemanning av sjuksköterskor som huvudregel ska uppnås på särskilda boenden tas fram skyndsamt. Moderaternas initiativ under våren tillsammans med Kristdemokraterna och Vänsterpartiet innebär att arbetet med att stärka den medicinska kompetensen inom äldreomsorgen nu kan påbörjas, se kapitel 3.

7.3 En skola som fungerar för alla

Sverige borde ha världens bästa skola, och på många skolor bedrivs utbildning av lärare i världsklass. Samtidigt finns det betydande skillnader både mellan skolor och mellan klassrum, som gör att alla elever inte får samma möjligheter till en bra utbildning. Den svenska skolan står inför flera utmaningar med brist på utbildade lärare och sjunkande elevresultat samtidigt som pandemin ytterligare förvärrar situationen. Förra sommaren lämnade en av sex elever högstadiet utan att vara behörig till gymnasieskolan, det motsvarar nästan 800 skolklasser. Var fjärde elev i årskurs sex har F i minst ett ämne. Den utvecklingen måste vändas. Moderaterna vill lyfta svensk skola så att varje elev går ut nian med fullständiga betyg. När skolan fungerar för alla – i hela Sverige – så stärks sammanhållningen.

7.3.1 Mer undervisningstid och obligatorisk läxhjälp

Undervisningstiden behöver utökas med start i lågstadiet och de nya timmarna ska tillföras matematik- och svenskundervisningen. Lovskolan ska vara obligatorisk för alla elever i årskurs 6 till årskurs 9 som inte har tillräckliga betyg för att komma in på gymnasiet. Genom extra stödinsatser som läxhjälp från årskurs 4 och utökad lovskola kan antalet elever som inte blir behöriga till gymnasiet minskas.

7.3.2 Stäng dåliga skolor

Staten ska ta ett tydligare ansvar för att skolorna når målen. De skolor och förskolor som behöver stöd och resurser att genomföra de förändringar som behövs för att vända resultaten. Skolor som trots insatser inte kan garantera alla elever en god utbildning ska kunna tvångsförvaltas, och ytterst stängas, av Skolinspektionen. För att identifiera de skolor som år efter år underpresterar vill vi att Skolverket får i uppdrag att ta fram ett robust kvalitetsmått som mäter varje skolas bidrag till elevernas kunskapsutveckling. Detta kvalitetsmått tillsammans nationella proven, som får ett nytt syfte att mäta kunskaper med över tid jämförbara resultat, blir viktiga verktyg för Skolinspektionens arbete.

7.3.3 Obligatorisk språkförskola

Förskolan har i dag ett uppdrag att stödja barn i deras språkutveckling, både på barnens modersmål och på svenska. Det finns dock forskning som tyder på att förskolor där majoriteten av barnen har ett annat modersmål än svenska inte lyckas med uppdraget. För de barn som aldrig eller mycket sällan möter svenska språket i hemmet behövs en särskild språkförskola för att de ska kunna svenska när de börjar skolan.

Språkförskolan ska rymmas inom ordinarie förskoleverksamhet med särskild tid avsatt för svenskundervisning av nyanlända barn. Kommunerna ska ha möjligheter att själva välja exakt hur språkförskolan organiseras, men det är viktigt att de nyanlända barnen möter svenskspråkiga barn i verksamheten. Språkförskolan innebär att barnen ska gå 15 timmar i veckan på förskolan och att särskild tid ska läggas på undervisning i svenska. Dessutom föreslår vi att svenska språkets roll stärks i läroplanen och kompetensutveckling för förskollärare, men även fler utbildningsplatser.

7.3.4 Ändrad lag för ordning och trygghet i skolan

Moderaterna anser att skollagen behöver tydliggöra och ge lärare och rektor större mandat att ingripa. Det ska vara lugn och samt god arbetsmiljö på alla skolor.

7.3.5 Komvux

Komvux är en viktig del i ett livslångt lärande och ett fönster att öppna för den som önskar växla bana under livet. Vi vill sänka åldersgränsen för komvuxstudier till 18 år. Utöka platserna på komvux och göra komvux mer lättillgängligt, särskilt nu med tanke på pandemin och alla ungdomar som inte fått en fullgod gymnasieutbildning.

7.3.6 Handlingsplan för barn och unga under pandemin

Moderaterna och Liberalerna har tagit de första stegen för att hjälpa barn och ungdomar under pandemin genom att presentera en handlingsplan och söka stöd för dessa förslag i riksdagen. Planen omfattar tre områden:

Kunskapsskulden

- Den kunskapsskuld som byggt upp ska mötas med lovskola, helgskola och extra läxhjälp, samt att förstärka rektorns och lärarens möjligheter att avgöra om en elev ska gå om en årskurs. Alla skolor ska ha de resurser som krävs för att jobba bort kunskapsskulden.

- Utökat komvux: Ingen gymnasieelev ska möta stängda dörrar på grund av pandemin. Den coronageneration som drabbats av distansundervisning under en tidsbegränsad period om två år efter fullgjord gymnasieexamen ska erbjudas kompensatoriska åtgärder i aktuella kurser.
- Använd alla lärarkrafter: Alla lärares möjligheter att hjälpa till ska tillvaratas. I första hand ska pensionerade lärare rekryteras för att klara det kommande året och i andra hand lärarstudenter. Ordinarie lärare ska ha god kompensation vid extra arbetstid. Det bör göras en översyn i syfte att underlätta skolans prioritering av kunskapsuppdraget.

Psykisk ohälsa

- Stödlinje öppen dygnet runt: Bris driver Sveriges nationella stödlinje för barn och för att de ska kunna möta den ökade efterfrågan på stöd under pandemin måste den nationella politiken säkerställa att stödlinjerna kan ha öppet dygnet runt.
- Nationell strategi mot självmord: En utredning ska tillsättas för att ta fram en nationell strategi mot självmord med särskilt fokus på barn och unga, där psykisk ohälsa och suicidprevention ska utgöra viktiga delar.
- Förstärkt vårdgaranti: Den förstärkta vårdgarantin för barn och unga med psykisk ohälsa ska återinföras. Tillgängligheten måste bli bättre, både vad gäller första linjens insatser och inom barn- och ungdomspsykiatri (BUP).

Vålds- och hedersutsatta barn

- Stärkt stöd för vid barn- och familjeutredningar: Orosanmälningar ökar samtidigt som många barn- och familjeutredningar har betydande brister, t.ex. att det inte genomförs dokumenterade riskbedömningar när föräldrar som dömts för våldsbrott inom familjen tilldelas vårdnad om barn. Nationella riktlinjer ska tas fram som stärker utsatta barns trygghet och rättssäkerhet vid barn- och familjeutredningar. Barn ska på egen hand, utan vårdnadshavares uttryckliga medgivande, kunna initiera stödåtgärder från socialtjänsten.
- Motverka hedersvåld och förtryck: Under pandemin har det larmats om en ökning av barn som sökt hjälp för hedersvåld och förtryck. Det behöver säkerställas att de lagskrivningar som kommit på plats också används och fungerar i praktiken, bl.a. genom att ta till vara erfarenheter från det arbete som genomförts under Länsstyrelsen Östergötland.

7.4 Stärkt försvar och bättre krisberedskap

Sverige måste ha ett starkt försvar som kan hävda det svenska territoriet och värna svenska intressen. Det kräver att satsningar på såväl det militära försvaret som det civila försvaret och att dessa satsningar går i takt för att skapa ett fungerande totalförsvar som stärker Sveriges säkerhet på bredden.

Hotbilden mot Sverige är flerdimensionell och inkluderar såväl traditionella militära hot som hybridhot, vilka inkluderar bl.a. cyberattacker, desinformation och ekonomisk påverkan. Den pågående coronakrisen ställer Sveriges krisberedskap inför stora utmaningar och bidrar till att ytterligare öka den pågående polariseringen i samhället. Allt detta sammantaget kräver att Sveriges försvar och krisberedskap stärks.

Rysslands truppsammandragningar och offensiva agerande vid den ukrainska gränsen understryker en fortsatt osäkerhet i Sveriges närområde. Utvecklingen är oroande och har lett till ökade spänningar i området och det finns en risk att det militära våldet i Ukraina kommer att öka. Ryssland ägnar sig dessutom åt cyberattacker, påverkanskampanjer, spionage och direkta attentat mot meningsmotståndare i andra länder. Samtidigt blir stormaktskonflikten mellan USA och Kina allt mer definierande för det säkerhetspolitiska läget globalt. Ett ökat säkerhetspolitiskt, ekonomiskt och teknologiskt hot från Kina kräver allt större uppmärksamhet från USA. Det gör att Europa måste ta ett större ansvar för sin egen säkerhet.

7.4.1 Høj försvarsanslagen och inför Natooption

Beslut måste tas så snart som möjligt om en långsiktig finansiering av försvarsbeslutet som garanterar att helheten i försvarsberedningens förslag kan genomföras. Moderaterna vill se en nivåhöjning av försvarsanslaget med 5 miljarder för 2026 och ytterligare 5 miljarder för 2027. På sikt ska Sverige ha ett försvarsanslag som uppgår till motsvarande 2 procent av BNP.

Sverige ska bli medlem av Nato för att ytterligare stärka Sveriges säkerhet. Som medlem i Nato skulle vi dela solidariska försvarsgarantier med 30 andra länder och kunna ha en gemensam försvarsplanering som möjliggör ett snabbt agerande vid en konflikt. Regeringen bör skyndsamt införa en Natooption som håller möjligheten till ett svenskt Natomedlemskap öppen.

7.4.2 Stärkt krisberedskap och förbättrad cybersäkerhet

Krisledningen måste stärkas. Moderaterna vill därför inrätta ett nationellt säkerhetsråd direkt under statministern. En nationell säkerhetsrådgivare som ska leda det dagliga operativa arbetet. Försörjningssäkerheten när det gäller viktiga varor som läkemedel, livsmedel och drivmedel måste stärkas. Krislagstiftningen ska förändras så att den inte bara fungerar vid höjd beredskap, utan även ger regeringen relevanta verktyg vid större kriser.

Hybridhoten mot Sverige måste mötas med en bred palett av åtgärder. Det handlar bland annat om att skärpa lagstiftningen och klassa fler aktiviteter som hybridhot, ge det nationella cybersäkerhetscentrumet mer resurser och ett tydligt mandat, inrätta en särskild beredskapspolis och få ett starkt granskningssystem för utländska direktinvesteringar på plats.

7.5 Ett minskat och mera effektivt bistånd

Det är inte bistånd som driver utveckling. Marknadsekonomi, äganderätt och en fri handel utgör grunden för utveckling och för att skapa hållbart välstånd för människor. Vad gäller Sveriges traditionella biståndspolitik måste fokuset därför alltid vara att gå från bistånd till handel (from aid to trade).

Det traditionella utvecklingsbiståndet ska präglas av en vision att en dag kunna upphöra. Samtidigt är svensk biståndspolitik en del av svensk utrikespolitik och måste därför ligga i linje med svenska intressen. Vad gäller utvecklingsbistånd ska vi ge stöd till den typen av projekt som ligger i linje med svenska värderingar. Kontrollen måste vara mycket god – inga svenska skattemedel ska försvinna i korrupktion eller hamna i

fickorna på odemokratiska ledare som inte respekterar rättsstatens principer, demokrati eller mänskliga rättigheter.

Sverige ska vara tydligt och ställa höga krav på sina samarbetspartner i biståndet när det gäller resultatfokus, korruptionsbekämpning och redovisning. Sverige ska också vara berett att ompröva sitt biståndsenagemang när kraven inte uppfylls.

Sverige ska vara med och ta ansvar i en svår värld, men att som i dag lägga nästan dubbelt så mycket på internationellt bistånd som på Polismyndigheten är en felaktig prioritering. Sveriges statsbudget är inte oändlig och vi måste säkerställa att biståndet leder till resultat. Därför prioriterar Moderaterna annorlunda och sänker biståndsramen. Biståndet bör även villkoras i större utsträckning. Länder som genom sitt agerande bidrar till att skapa problem i Sverige, exempelvis genom att inte ta emot egna medborgare som blivit utvisade från Sverige, bör inte motta svenskt bistånd.

Sverige bör strategiskt fokusera det multilaterala biståndet, också kallat kärnstöd, till ett fåtal organisationer utifrån svenska prioriteringar där Sverige har god kontroll och inflytande.

7.5.1 Mer långsiktighet, kontroll och fokusering

Svenskt bistånd ska leda till resultat. Moderaterna vill därför i högre grad fokusera biståndet till ett färre antal organisationer, länder och tematiska områden. Sverige ska vara med och finansiera utvecklingsbistånd där vi kan bidra med ett tydligt mervärde.

Dagens modell med ett utbetalningsmål om 1 procent av BNI för biståndet har inneburit att utgifterna har ökat snabbare än på nästan alla andra områden och att utgifterna inte vägts mot andra viktiga statliga uppgifter. Moderaterna vill därför lämna enprocentmålet och i stället se en fyraårig budgettram på 160 miljarder kronor. Inriktningen och anslaget bör föreslås till riksdagen i en biståndsproposition likt infrastruktur- eller forskningspropositionen. Det skapar en långsiktighet samtidigt som det frigörs resurser för satsningar på bl.a. välfärd och trygghet i Sverige.

7.5.2 Öka det humanitära biståndets andel av det totala biståndet

Det traditionella utvecklingsbiståndet måste ha som mål att en dag inte längre behövas. Men det humanitära biståndet, eller katastrofbistånd som det även kallas, är biståndets kärna och kommer alltid att behövas då det syftar till att hindra och lindrar nöd och når de mest utsatta människorna. Moderaterna anser att det humanitära biståndet som andel av svenskt bistånd behöver öka.

8 Sverige ska fungera

Efter sju år med Stefan Löfvens regering är det tydligt att några av de mest grundläggande funktionerna i samhället inte fungerar som de ska. Företag hindras att expandera på grund av elbrist. Klimatomställningen går inte tillräckligt fort och underlättas inte heller av det faktum att Sverige eldar med olja och importerar kolkraft när det är kallt och inte blåser. Ungdomar hindras från att flytta hemifrån på grund av en dysfunktionell bostadsmarknad. Och infrastrukturen är eftersatt på många ställen samtidigt som regeringen i stället för att rusta upp befintliga vägar och järnvägar fokuserar på att lägga ned flygplatser och bygga höghastighetståg.

8.1 Sverige ska klara klimatomställningen

Klimatomställningen är en av vår tids viktigaste och mest prioriterade frågor. Men alltför länge har nu den politiska debatten präglats av skam, nolltillväxt och skuld-beläggande. Moderaterna står för ett omtag i den politiska debatten. Ska vi kunna klara omställningen behövs optimism och tilltro till människans skaparkraft och teknikens möjligheter. Det behövs effektiva åtgärder som minskar utsläppen och gör skillnad på riktigt.

Moderaterna menar att elektrifiering spelar en nyckelroll i omställningen till ett fossilfritt samhälle. Majoriteten av Sveriges utsläpp kommer i dag från industri- och transportsektorn. Många svenska företag har gjort minskade utsläpp till sin prioritet och valt att investera miljarder för att kunna fasa ut fossila produktionsprocesser. Likaså ser vi med glädje hur flera nya företag väljer att etablera sig i norra Sverige just på grund av tillgången till ren el. Omställningen och nyetableringen av dessa industriföretag är något positivt som bör välkomnas, men det ställer också krav på politiken att säkerställa långsiktig leverans av en stabil elproduktion.

Transportsektorn ska minska utsläppen med 70 procent senast 2030. I dag står transportsektorn för en tredjedel av Sveriges utsläpp. Det är inte transporterna som sådana som ska minska, utan utsläppen som de ger upphov till. Därför satsar Moderaterna på laddinfrastruktur för personbilar och tunga transporter men också på att utveckla gröna bränslen. Moderaterna vill också ha ett nytt energipolitiskt mål om 100 procent fossilfri el 2040. Målet utgår från användning av kärnkraft, vattenkraft och vindkraft. Vi vill också se ett program för att utveckla små och medelstora kärnkraftsreaktorer samt en utbyggnad av elnäten.

8.1.1 Säkra elförsörjningen

Elanvändningen väntas öka med upp till 60 procent på 25 år. Och för att producera den mängd el som krävs måste vi nyttja alla kraftslag som producerar ren el, från kärnkraft och vattenkraft till vindkraft och solkraft. I dag är Sveriges målsättning att ha ett elsystem som består av endast förnybar energi 2040. Det målet måste ändras till att innefatta all fossilfri energi. Då skulle även kärnkraften, som redan i dag producerar stora mängder ren el, ges långsiktiga förutsättningar att bidra till klimatomställningen.

8.1.2 Värna och bygg ut kärnkraften

Kärnkraften klarar av att producera stora mängder el som omställningen kräver. Därför måste den värnas och på sikt byggas ut, i stället för att stängas ned. Nödvändiga livstidsförlängningar av de befintliga reaktorerna bör göras. Moderaterna vill också möjliggöra nästa generations kärnkraft i Sverige. I dag utvecklas exempelvis tekniker där uttjänt bränsle kan användas på nytt. Det finns också exempel på mindre reaktorer som kan serietillverkas i fabrik. Den här utvecklingen får inte springa Sverige förbi. Därför måste Sverige ta fram en färdplan mot nästa generations kärnkraft, som bl.a. pekar ut behov av forskning och testanläggningar på området.

8.1.3 Bygg ut elnäten

Dagens elnät räcker inte till för att ställa om hela fordonsflottan. Ska vi klara att ställa om transporter och industrier till att använda el måste elen finnas när och där den behövs. Investeringar i elnäten är enligt många forskare den mest kritiska punkten om vi

ska klara av att bygga upp ett nätverk av exempelvis laddstolpar och elvägar. Den effekt som når fram till vägnätet kommer inte att vara tillräcklig för att klara perioder av hög belastning. Belastningen är dessutom ojämn. Många laddar sina fordon samma tider på dygnet, vilket kommer att leda till stora toppar och dalar i belastning. Det krävs också en omfattande utbyggnad för att minska utsläppen inom industrin. Ett tydligt exempel är Hybrit-projektet, där den fossilfria stålproduktionen kräver såväl en stor mängd el som ett kraftigt utbyggt elnät. Det krävs därför åtgärder inom flera områden. Tillståndprocesserna för att bygga nya elnät förenklas betydligt och det behövs en ny elnätreglering för att möjliggöra omställningen av transporter och industrier.

8.1.4 Lagra koldioxid

Vi vill genomföra en stor satsning på koldioxidlagring (CCS och bio-CCS), samt inkludera det i EU:s system för handel med utsläppsrätter när systemet ses över. Vi vill även bygga vidare på och utöka Industriklivet, som stöder företag att utveckla nya tekniker för att minska utsläppen, samt korta miljötillståndprocesserna så att företag kan göra nödvändiga investeringar för att utveckla sina verksamheter.

8.1.5 Gröna bränslen och ett aktivt skogsbruk

För att minska beroendet av fossila bränslen är övergången till biobränslen och vätgas eller el viktig. Med en skogsindustri och ett jordbruk i framkant och stor tillgång till fossilfri el har Sverige goda förutsättningar att tillverka mer biobränslen och vätgas. I dag importerar Sverige nästan alla biodrivmedel och den inhemska produktionen av vätgas är liten. Moderaterna vill skapa förutsättningar för att få igång en storskalig inhemsk produktion av biobränslen och vätgas samt forskning och utveckling av elteknik för exempelvis flyget. För att möjliggöra utvecklingen av biodrivmedel samt ny el- och vätgasteknik vill Moderaterna satsa på ett grönt bränslestöd. Stödet ska kunna användas för forskning, investeringar, demonstrationsprojekt och produktion för företag som vill utveckla hållbara biobränslen och ny el- och vätgasteknik till vägtransporter, flyg, elflyg och industrin.

Skogen är central för klimatomställningen. Moderaterna vill ha ett aktivt och hållbart skogsbruk, där skogens produkter bidrar till att tränga ut fossila motsvarigheter. Vi vill inte att mer skog, arealmässigt, ska tas ur produktion.

8.1.6 Elektrifiering av fordonsflottan

Moderaterna vill satsa på publikt tillgänglig laddinfrastruktur för både lätta och tunga fordon i hela landet. Det ska vara lika lätt att äga en elbil som en fossilbil. År 2030 väntas 2,5 miljoner elbilar rulla på våra vägar. Men i dag är mindre än var tionde bil som säljs i Sverige en ren elbil och på många håll är det långt mellan laddstationerna. Moderaternas mål är att bygga ett nätverk av laddstationer i hela Sverige. En sådan utbyggnad måste fokusera på s.k. vita sträckor, där det i dag helt saknas möjlighet till laddning.

8.1.7 Internationellt klimatarbete och ren natur

Klimatfrågan är global. Klimatbistånd och internationella klimatinvesteringar är effektiva verktyg för att åstadkomma stora och långsiktigt hållbara utsläppsminskningar över hela världen. Sverige har en möjlighet att hjälpa fler länder att kunna prioritera

klimatomställningen. Moderaterna vill fortsätta att genomföra internationella klimatinsatser och bidra till att det kommer på plats ett fungerande ramverk för internationellt samarbete inom ramen för Parisavtalet.

Miljöförstöring måste förhindras och bekämpas. Förvaltarskapstanken – att man vårdar det man äger till nytta för kommande generationer – är kärnan i den moderata miljöpolitiken. Vi vill ta krafttag för att Östersjön ska komma i bättre skick genom både nationella och internationella åtgärder för att minska övergödning, miljögifter och nedskräpning. Vi vill även vidta åtgärder mot nedskräpning i natur- och stadsmiljö genom att införa böter för nedskräpning.

8.2 En bättre fungerande bostadsmarknad

Moderaterna vill bygga ett tryggt samhälle där individen har möjlighet att forma sitt eget liv. Då är en fungerande bostadsmarknad en förutsättning. En fungerande bostadsmarknad gör det möjligt för ungdomar att påbörja vuxenlivet, för föräldrar att köpa ett småhus för att ge barnen var sitt rum och för den som vill lämna födelseorten för att studera eller prova på ett nytt jobb att flytta. I dag är det dock ingen självklarhet.

Den svenska bostadsmarknaden är i grunden dysfunktionell. I stället för att erbjuda möjligheter hämmar den såväl individer som samhällsekonomin i stort. Företag får svårare att anställa och tillväxten hålls tillbaka samtidigt som trångboddheten och de sociala problemen ökar. Den svenska bostadsmarknaden präglas för lite av marknad och i stället av långa köer till hyresrätter, höga krav för att få köpa en bostad och krångliga regler för att få bygga.

Moderaterna vill skapa en bostadsmarknad där möjligheterna står i centrum. Att äga sin bostad är förenat med stor frihet kring utformning och låga kostnader. Att hyra sin bostad är, på en väl fungerande marknad, förenat med flexibilitet vad gäller tid och plats. Båda upplåtelseformerna har en viktig roll på bostadsmarknaden och i livets olika skeden. Vi vill självklart att individer ska kunna ta sig in på bostadsmarknaden men vi vill också att de ska kunna välja, om de vill köpa eller hyra.

8.2.1 Underlätta bostadsbyggande

Det behöver bli enklare att bygga bostäder. De omfattande regler som finns kopplade till bostadsbyggande och som på många sätt hindrar bostadsbyggandet har under flera år utretts men de konkreta och faktiska förändringarna har uteblivit. Kraftiga regelförenklingar behöver skyndsamt verkställas. Därtill bör de alltmer detaljerade detaljplanerna ersättas av enklare byggplaner. Det behöver även gå snabbare att bygga. Staten behöver ta sitt ansvar och inte försena byggprocessen. En tjänstegaranti, där den enskilde är garanterad service inom en viss tid, bör utfärdas då handläggning hos det offentliga krävs för byggande. Så som vid lantmäteriförrättning eller bygglov.

8.2.2 Gör det enklare att köpa och hyra bostad

Det behöver bli enklare att köpa en bostad. En oberoende utredning bör titta på de befintliga kreditrestriktionerna och titta på hur de kan förändras för att de inte i onödan ska stänga människor ute. Bolånetaket bör höjas till 90 procent samtidigt som räntesvaret på blacolån bör tas bort. Det behöver även bli enklare att hyra en bostad. Inom ramen för en bred bostadspolitisk överenskommelse bör hyressättningen också i det befintliga beståndet ses över. Transparensen behöver öka genom offentlig hyres-

statistik och kötid bör inte som näst intill ensam variabel få styra tilldelningen av hyresrätter. Hushållens faktiska värdering av bostäderna bör få större inflytande.

8.3 Bra infrastruktur i hela Sverige

Tiotusentals svenska företag är beroende av att deras varor kan transporteras och deras tjänster kan förmedlas över hela Sverige och internationellt. Miljoner arbetspendlande svenskar förlitar sig på en fungerande infrastruktur. Vägar, järnvägar, flygplatser och farleder är därmed centralt för jobb och tillväxt i hela landet.

Det är många som tvingas leva med konsekvenserna av bristerna i den svenska infrastrukturen: tågpendlare som inte vet om tågen kommer enligt tidtabellen och bilister och yrkeschaufförer som kör på dåligt underhållna vägar. Det påverkar enskildas vardag, men även samhällsekonomin i stort när människor inte kommer i tid till varken jobb eller dagishämtning eller när företag inte kan leverera sina varor inom avtalad tid.

Problemen med svensk infrastruktur är i dag välkända. Majoriteten av alla större projekt blir kraftigt fördröjade och mycket försenade. Sverige har en stor underhållsskuld och de projekt riksdagen beslutade om 2018 är underfinansierade. Trots problemen verkar regeringen helt ointresserad av att ta det samlade greppet kring svensk infrastruktur som behövs.

För att komma till rätta med situationen, och samtidigt dra nytta av alla möjligheter med framtidens infrastruktur, krävs att politiken gör upp med den förlegade och förenklade debatten där olika färdslag ställs mot varandra. Moderaterna vill i stället utforma en modern och hållbar infrastrukturpolitik med fokus på jobb, pendling och tillväxt som med hänsyn till skattebetalarnas pengar inkluderar alla färdslag och som fungerar i hela landet. I den här vårmotionen presenterar vi fem politiska ingångar för en sammanhållen infrastrukturpolitik.

- Moderaterna vill rusta Sverige att köra fossilfritt. Sverige bör ta täten för den snabbaste utbyggnaden av laddinfrastruktur i världen. Familjer och företag ska känna trygghet när de köper en eldriven bil, buss eller lastbil – att den ska gå att ladda i hela landet. Arbetet med att elektrifiera landets regionala flygplatser ska prioriteras för att kunna ställa om till ett fossilfritt inrikesflyg så snart som möjligt. Laddinfrastrukturen i våra hamnar måste byggas ut.
- Moderaterna vill att samhällsekonomisk nytta ska vara vägledande i infrastrukturpolitiken. Vi vill därför binda ihop olika färdslag för att stärka pendlings- och godsflöden. Forskning visar att det mest lönsamma är oftast att rusta, vårda och bygga ut redan befintlig infrastruktur. Det måste komma före att spendera 350–400 miljarder kronor på nya höghastighetsbanor.
- Moderaterna vill fokusera på att förbättra de svenska vägarna, vars standard kommer att vara lika viktig när bilarna går på el. Dessvärre har underhåll och investeringar i vägtrafikens behov negligerats under de senaste åren. Det vill vi ändra på genom ökade resurser till vägunderhåll. Hastigheten på alla statliga vägar där hastigheten sänkts på grund av dåligt underhåll bör på sikt återställas. Vi vill också stärka viktiga stråk så att de klarar tyngre lastbilar.
- Moderaterna vill rusta befintlig järnväg och uppgradera det befintliga stamnätet. Det innebär en politik som stärker befintlig järnväg genom satsningar på underhåll, som färdigställer påbörjade projekt – som exempelvis Ostlänken och Väst kustbanan – och som bygger nya spår där det bäst behövs, inte minst kring de större städerna.

Det långsiktiga målet bör vara att kunna köra tåg på viktiga stråk 250 km i timmen i hela Sverige.

- Moderaterna vill se över Trafikverkets organisation och arbete. Dagens miljardru-
llning där en majoritet av alla större infrastrukturpolitiska projekt blir dyrare än
planerat och därtill flera år försenade måste stoppas. Vi vill skapa en effektivare
organisation som ökar sin förmåga att hålla sig inom beslutade kostnadsramar.

Ulf Kristersson (M)

Elisabeth Svantesson (M)